

כִּי קָרַב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

מפני מה אתם בוכים?
הגה"ח רבי מענדל ווכטר שליט"א

בחזרה לצור מהצבת
מארבע כנפות הארץ:
בואנוס איירס, ארגנטינה

המערכה נגד קליפת המדון
התוועדות עם
הרב אשר פרקש

שבת של קיץ, תענוג!
הרב מנחם דב דוברוסקין

שריקה של קיבוץ גלויות
פניני חסידות בסוגיות הדף היומי

שיטוט אקראי לכאורה בארכיון
הדיגיטלי של הספרייה הממלכתית
במוסקבה הוביל לחשיפת אוצר תורני
לא שגרת: הגהותיו של כ"ק אדמו"ר
הרש"ב זי"ע על שולי ספר כף החיים
מאת הגאון רבי חיים פאלאגי זי"ע |
סקירה לגוליו של 'אוסף שניאורסון'
הממתין לגאולתו מידי זרים מזה 110
שנים והצצה להגהות המקוריות

מאיזמיר עד ליובאוויטש

"לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר קרייתת
אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבניין הבית" (תנחומא צו, יד)

על יסוד דברי המדרש האמורים עורך כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע
מדי שנה בימי בין המצרים ללמוד את הלכות בית הבחירה
להרמב"ם וכן את ספר יהזקאל פרקים מ-מג ומשניות מסכת
מידות העוסקים בבניין בית המקדש

ובאש
אתה
עתידי
לבנותה

ציור: יהושע ויסמן

אור וחיות נפשנו

הגה"ח רבי אברהם מענדל וזכטר שליט"א

קבלת עול מלכות שמים - בשמחה

התורה והמצוות ממלאות את האדם עונג ושמחה - יותר מכל תענוגי עולם הבא | אדם המתבונן נכונה על גודל הזכות של קיום מצוה בעולם הזה בוודאי לא ירטון על העול הכרוך בקיומה, ואדרבה ישמח עד אין קץ מקרבת ה' הכרוכה בכך

יעשה אותה המצוה, וזה סוד הפסוק 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב כו'".

מדבריו אלה של רבנו האר"י עולה הבנה עמוקה ומחודשת בדברי חז"ל שאמרו "העושה מצוה אחת מטיבין לו וכו'". על פי דבריו, חז"ל התכוונו שהשכר יגיע רק כאשר האדם יקיים את המצווה בשמחה, ובעיניהם היה זה פשוט עד שלא הוצרכו להסביר ולהתנות שהשכר המדובר יגיע רק בתנאי זה. היה ברור להם שהשמחה היא עיקרית ביותר, ואם אין עושים את המצווה בשמחה - הדבר נחשב כביכול אין עושים אותה כלל!

פסולת מדרגה לדרגה

אדמו"ר הזקן מוסיף לבאר את העניין ביתר שאת, ומגלה עומק גדול בחשיבות השמחה. זו לשונו בספרו לקוטי תורה (במדבר לג, ד):

"ולכך צריך האדם לעשות המצוה בשמחה, כמ"ש 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לב ומרוב כל', כי השמחה היא התגלות התענוג, שהעונג כשבא לידי גילוי אז נולדה ונתהווה השמחה בהתגלות הלב, וכל מה שיש גילוי תענוג יותר, הוא שש ומשמח יותר. ופירושו 'מרב כל' אינו פירושו מכל תענוגי עולם הזה בלבד, כי זהו פשיטא, שהרי כל תענוגי עולם הזה אינן אלא פסולת ממה שנפלו בשבירת הכלים".

להבנת דבריו, יש להקדים ולבאר את היסוד המבואר בפנימיות התורה שכל דבר הקיים בעולם הזה משתלשל ויורד מלמעלה. בעולמות העליונים מצוי אותו עניין בעצמו במדרגה גבוהה ורוחנית יותר, וכאשר הוא יורד למטה הוא הולך ומתגשם. לדוגמה, המים הגשמיים בעולם הזה שייכים בשורשם לספירת החסד שבעולם האצילות. וכאשר אור החסד יורד עד לעולם הזה, הוא בא לידי ביטוי במים גשמיים. בדרך זו, כל דבר יורד ומשתלשל מעולם לעולם, עד שככל שהוא יורד יותר כך הוא מתגשם יותר, עד שמגיע למה שנראה לעינינו בעולם הזה.

לאור זאת נמצא שתענוגי עולם הזה, הם למעשה פסולת של תענוגים רוחניים. תענוגי עולם הזה הגשמי הם פסולת מתענוגי עולם העשייה הרוחני - בו התענוגים אמנם הרבה יותר נעלים ורוחניים, אבל גם הם פסולת מהתענוגים שבעולם היצירה שמעליו, וכן הלאה מדרגה אחר מדרגה רבות מדרגות לאין קץ.

במקום אחר מסביר אדמו"ר הזקן עניין זה על ידי משל: הגמרא אומרת (ברכות כה,

להרוויח אלפי אלפים

בסוף פרשת התוכחה (דברים כז, מז) אומרת התורה שכל הקללות יגיעו לעם ישראל כעונש "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב ומרוב כל". ומפרשי התורה מעלים תמיהה רבתי: האם יהודי שקיים את כל תרי"ג המצוות ובסך הכל לא עשה אותן בשמחה צריך לקבל עונשים חמורים שכאלה?!

הביאור בזה הוא, שאכן חיסרון השמחה הוא מהותי ביותר. כאשר אדם אינו שמח בקיום התורה והמצוות, אזי חסר לו היסוד של כללות עבודת ה', והוא מראה לכל שאינו יודע את ערכן של המצוות. דבר ברור הוא שאם היה יודע ערכה של מצוה מה היא, קיומה לא היה רובץ עליו כעול שרק מחפשים דרך להיפטר ממנו, אלא כדבר אהוב שרק רוצים לשהות בקרבתו כמה שיותר.

חסידי אמרו בשם הרה"ק מקוצק זי"ע שיש לפרש את הפסוק כך: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", כלומר, קודם כל צריך לבדוק מה מונח 'תחת' העובדה שלא עשית את המצוות בשמחה - דהיינו, מהי הסיבה לקיום המצוות בצורה כבויה שכזו.

ובאמת, הדברים הללו מבוארים בהרחבה בדברי האריז"ל (שער המצוות בתחילתו):

"גם דע, כי העושה מצוה אין מספיק לו כמה שיעשה אותם, שהרי מצונו בדברי רז"ל שאמרנו (קידושין ט, ב) כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ושנותיו, וכיוצא בזה אמרו כל המקיים מצוה פלוגית יש לו כך וכך. והנה אנחנו ראינו כמה וכמה מצוות שעושים בני אדם ואינם מתקיימים דברי רבותינו ח"ו בעניין גודל שכרם אפילו בעולם הזה.

"אבל השרוש שהכל נשען עליו הוא, שבעשיית המצוה אל יחשוב שהיא עליו כמשא וממחר להסיר מעליו, אבל יחשוב בשכלו כאילו בעשותו אותה המצוה ירויח אלף אלפים דינרי זהב, ויהיה שמח בעשותו אותה המצוה בשמחה שאין לה קץ מלב ומנפש ובחשק גדול כאילו נותנים לו אלף אלפים דינרי זהב אם

סוד עבודת ה' של אדם מישראל הוא קבלת עול מלכות שמים. כל יהודי באשר הוא צריך לחיות בהרגשה תמידית שה' ניצב עליו ורואה במעשיו, והוא עמד הכן לקיים את כל דברי התורה והמצוות.

אמנם יסוד זה הוא פשוט והכרחי, אבל בכל זאת יש שתוהים ומקשים שהחיים תחת הרגשה כזו מביאים את האדם לחיות בצורה מכווצת ומלאת מועקה. הקב"ה תובע מהאדם כל הזמן מעשים רבים - רמ"ח מצוות עשה הדורשות ממנו מאמץ רב, ועוד יותר מכך - הקב"ה אוסר עליו לעבור על שס"ה מצוות לא תעשה. כך שכל הזמן הוא נתקל בדברים שהיה רוצה לעשות, לדבר ולחשוב, אבל הקב"ה אומר: אסור.

טענה זו נשמעת על פי רוב מפיהם של יהודים שלעת עתה רחוקים משמירת תורה ומצוות. לטענתם, הם אינם מעוניינים לקבל על עצמם עול תורה, כיוון שדרך חיים כזו כובלת את האדם ושוללת ממנו את חירותו. אך האמת היא שלצער הלב אפשר לשמוע לעתים טענות דומות גם בקרב יראי ה'. בליבם הם מסתובבים עם הרגשה כביכול המצוות דוחקות אותם. כך למשל, במוצאי חג הפסח הם מרגישים רוחה - אפשר סוף סוף לאכול מה שרוצים! בצאת חג הסוכות הם מאושרים: אפשר כבר לאכול היכן שרוצים. גם מדי שבוע במוצאי שבת קודש הם אומרים לעצמם: עכשיו כבר אפשר לעסוק במלאכת החולין, וכן על דרך זו מדי יום הם שמחים על כך שכבר הסתיימה התפילה, ומה טוב - אם לא אומרים תחנון...

ברם, היחס המופגן הזה כלפי התורה והמצוות מבטא חיסרון גדול בעניין עיקרי ויסודי בחיי היהדות. אצל יהודים יקרים אלה, היהדות מסתכמת בהיותה קובץ מנהגים הנעשים רק מכוח "מצוות אנשים מלומדה". הם לא רואים מה יכול לתת להם חיות ושמחה של מצוה כיוון שהם לא מכירים את ערכן האמיתי של המצוות, וממילא במצב כזה היהדות רובצת עליהם כעול כבד שקשה לשאתו.

כך גם מסביר אדמו"ר הזקן את מאמר חז"ל, "שכר מצוה מצוה" (אבות פ"ד מ"ב), דהיינו, ששכר המצווה היא המצווה עצמה. השכר הגדול ביותר שיכול להיות, הוא עצם היות המצווה 'צוותא' וחיבור. כאשר יהודי מקיים מצוה הוא מתחבר להקב"ה בעצמו!

נמצא ברור שכאשר האדם יתבונן בדברים הללו וילמד להכיר ולהוקיר ערכה של כל מצוה שהוא זוכה לקיים, בוודאי יתמלא שמחה באופן שאי אפשר לתאר ולשער!

העול המשמח

לסיכום, למדנו שני פירושים בכוונת הפסוק המדבר על כך שעבודת ה' צריכה להיות "בשמחה ובטוב לבב מרוב כל":

א. פירוש האריז"ל, שהשמחה בעבודת ה' מענגת יותר מכל תענוגי עולם הזה הגשמיים. ב. פירוש אדמו"ר הזקן, שהשמחה והתענוג מעבודת ה' הם במדרגה עליונה ונשגבה - אף יותר מכל תענוגי עולם הבא.

כעת נשוב לטענה שהעלינו בראשית דברינו, כביכול החיים תחת עול תורה ומצוות לוחצים ומכווצים את האדם. חשוב להבין שמחשבות ורגשות שכאלה מופיעים רק כאשר יהודי אינו מבין את הערך הנפלא של כל מצוה. משכך לא פלא שעול המצוות לוחץ ומעיק עליו, וממילא הוא גם מבקש להיפטר ממנו ח"ו. לעומת זאת, כאשר הוא נתן אל ליבו את היוקר והמעלה שבקיום התורה והמצוות, אדרבה - אין שמחה גדולה יותר מלהיות בן נאמן לה' ולתורתו!

בזה גם מובן מדוע החיסרון הקטן כביכול בקיום המצוות - העובדה שהן לא נעשו בשמחה - גורר עונשים חמורים כל כך. כי זהו אות וסימן על כך שהאדם המקיימן אינו מכיר כלל בערכן של המצוות, וממילא חסר לו כל היסוד עליו בנויה עבודת ה'.

לסיים, להמחשת השמחה העצומה הצריכה להתעורר באדם בהיותו חי חיי תורה ומצוות, נביא את לשון אדמו"ר הזקן המדגיש (תניא פרק לג):

"עוד זאת תהיה שמחת הנפש האמתית יעמיק מחשבתו ויצויר בשכלו ובינתו עניין יחודו ית' האמיתי והנה כשיעמיק בזה הרבה, ישמח לבו ותגל נפשו אף גילת ורנן בכל לב ונפש ומאוד, באמונה זו כי רבה היא, כי היא קירבת אלוקים ממש... והנה כמה גדולה שמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך בשר ודם המתאכסן ודר עמו בביתו, וקל וחומר לאין קץ לקירבת ודירת מלך מלכי המלכים הקב"ה".

מדברים אלו מובן בכירור שיהודי המביט באופן הנכון על התורה והמצוות ומכיר בערכן הרם, לא יעלה על דעתו לחשוב ששמירתן וקיומן הן עול מיותר, אלא אדרבה זהו סיבה לשמחה שאין גדולה ממנה שתביאנו לקיומן בהידור מצוה, איש איש כפי שנדבו ליבו. ■

לאחר שנתבאר כמה גבוהים ונעלים התענוגים המיועדים לעושי רצונו של מקום, נוכל להבין עד היכן מגיעים הדברים הנפלאים שאמר אדמו"ר הזקן שכל אותם תענוגים נשגבים הם כאין וכאפס מול ערכה של מצוה אחת!

ויש כמה מיני ג"ע במדרגות גדולות עד רום המעלות, ובכולם יש בחינת נהר דינור בין זה לזה עד רום המעלות. וז"ש רז"ל (ברכות סד, ב) 'תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר (תהלים פד, ח) 'לכו מחיל אל חילי כו"'.
ועתה לענייננו: רק עכשיו, לאחר שנתבאר כמה גבוהים ונעלים התענוגים המיועדים לעושי רצונו של מקום, נוכל להבין עד היכן מגיעים הדברים הנפלאים שאמר אדמו"ר הזקן שכל אותם תענוגים נשגבים הם כאין וכאפס מול ערכה של מצוה אחת! וזאת כדברי רבותינו (אבות פ"ד מ"ז) "יפה שעה בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

נשווה בנפשנו: כל התענוגים העליונים של ש"י עולמות שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק (עוקצין בסופה) שייכים לבחינת "זיו השכינה", המדרגה עליה אמרו "צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה" (ברכות יז, א), שהיא כידוע דרגה נמוכה לפי ערך בגילוי האלוקות, שפירושה הוא שהקב"ה שוכן בתחתונים ומשכינתו יתברך מופיע רק "זיו" והארה, ולא השכינה בעצמה. לעומת זאת, כאשר יהודי מקיים אפילו מצוה אחת בחייו בעולם הזה הגשמי, הוא מתחבר להקב"ה בכבודו ובעצמו! וכפי שכותב אדמו"ר הזקן בתניא (פרק ד): "כאשר [נשמת האדם] תפיסא ומתלבשת בתורה ומצותיה אז היא תפיסא בהן ומתלבשת בהקב"ה ממש, דאורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד" - פלאי פלאות. האדם המוגבל הנמצא כאן בתוככי עולם הזה הגשמי מתאחד עם האין סוף ב"ה!

א. שו"ע או"ח סי' עו ס"ג) ש"פי חזיר" הוא כצואה עוברת ולכן אסור להתפלל כנגדו. להבדיל, אדם מתענג ממזון ערב וכדומה, ולאחר שהמזון עובר את מערכת העיכול נותרת ממנו פסולת הנחשבת בעיניו לדבר מאוס, אבל בעיני 'דבר אחר' שמעמדו בדרגה פחותה יותר היא נחשבת לדבר מענג ביותר שכל מעייניו בו. והנמשל מובן.

בכך מבאר אדמו"ר הזקן בדרך נפלאה את הסיפור המובא בגמרא בסיום מסכת מכות:

"וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף באש, ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק. ומה לעוברי רצונו כן, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה!"

והנה, לפי ההבנה הפשוטה, פירוש דברי ר' עקיבא הוא שאם לעוברי רצונו יש תענוגים כאלו, בוודאי גם עושי רצונו של מקום יזכו לתענוגים כאלה ובתוספת יתרה. אך אדמו"ר הזקן מסביר שהכוונה כאן הרבה יותר עמוקה: רבי עקיבא אומר שיש ללמוד מהתענוג הנמשך לעוברי רצונו בדרך של קל וחומר - שלעושי רצונו של מקום יהיו תענוגים בעלי איכות הרבה יותר מרוממת ונעלה מהתענוגים הגשמיים הללו! להיותם עושי רצונו הם ראויים לתענוגים רוחניים, שמעלתם אינה נערכת ומשתווה מול התענוגים המגושמים של עוברי רצונו. וזאת כיוון שכל תענוגי עולם הזה הגשמי הם רק כפסולת וצואה לעומת התענוג הרוחני והנעלה של עושי רצונו!

"ש"אם התענוג נמשך אפילו לעוברי רצונו כו', כמאדו"ל (בראשית רבה י, ו), שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו', והמזל מקבל מע' שרים כו', שהם מקבלים משמרי אופנים בחינת שמרים ופסולת, וזוהו משפיעים כל תענוגי עולם הזה, ואין ערוך לפנימיות החיות שהוא זיו השכינה המתגלה בגן עדן, שצדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה, [עד שאמרו (חגיגה טו, ב) 'מוטב ליריגיה וליתי לעלמא דאתי, לפי שכל יסורי גיהנום כדאי לו בשביל שיקבל אח"כ עונג העליון הנמשך מזיו השכינה].

"ולכן אמרו רז"ל: אם לעוברי רצונו כן - שנמשך כל כך תענוג גדול בשפע השמרים והפסולת, כל שכן שיומשך תענוג גדול בהגלות נגלות עונג עליון מזיו השכינה לעתיד לבוא".

עוד הוא ממשיך ומבאר, שמעבר לאפסיות של כל תענוגי עוה"ז כנגד התענוגים התחתונים של גן עדן התחתון, ישנן עוד מעלות של התעלות בתענוגים רוחניים עד אין קץ:

"והנה כמה גדול השמחה והתענוג המתגלה מזיו השכינה אפילו בגן עדן התחתון, עד שאמרו 'מוטב דלידייניה כו', כל שכן בג"ע העליון שהוא למעלה מעלה מג"ע התחתון, עד שצריך לטבול בנהר דינור לג"ע העליון,

ד-חיים

זה שרון

האוצר המופלא שהתגלה תוך עיון אגבי בספריה נוכרית
• המלחמה שהובילה לנדידת ספריית הענק למוסקבה,
והעלילה שהביאה להחרמתה בידי השלטון הקומוניסטי
• דין נטילת ידיים לאחר בכיה מרובה

בתפילה, וגודל החומרה של

החשד באורחים • מסע

מרתק בעקבות הגהותיו של

כ"ק אדמו"ר רבי שלום

דובער מליובאוויטש

זי"ע על ספר 'כף החיים'

מהגאון רבי חיים

פאלאג'י זי"ע שיצאו

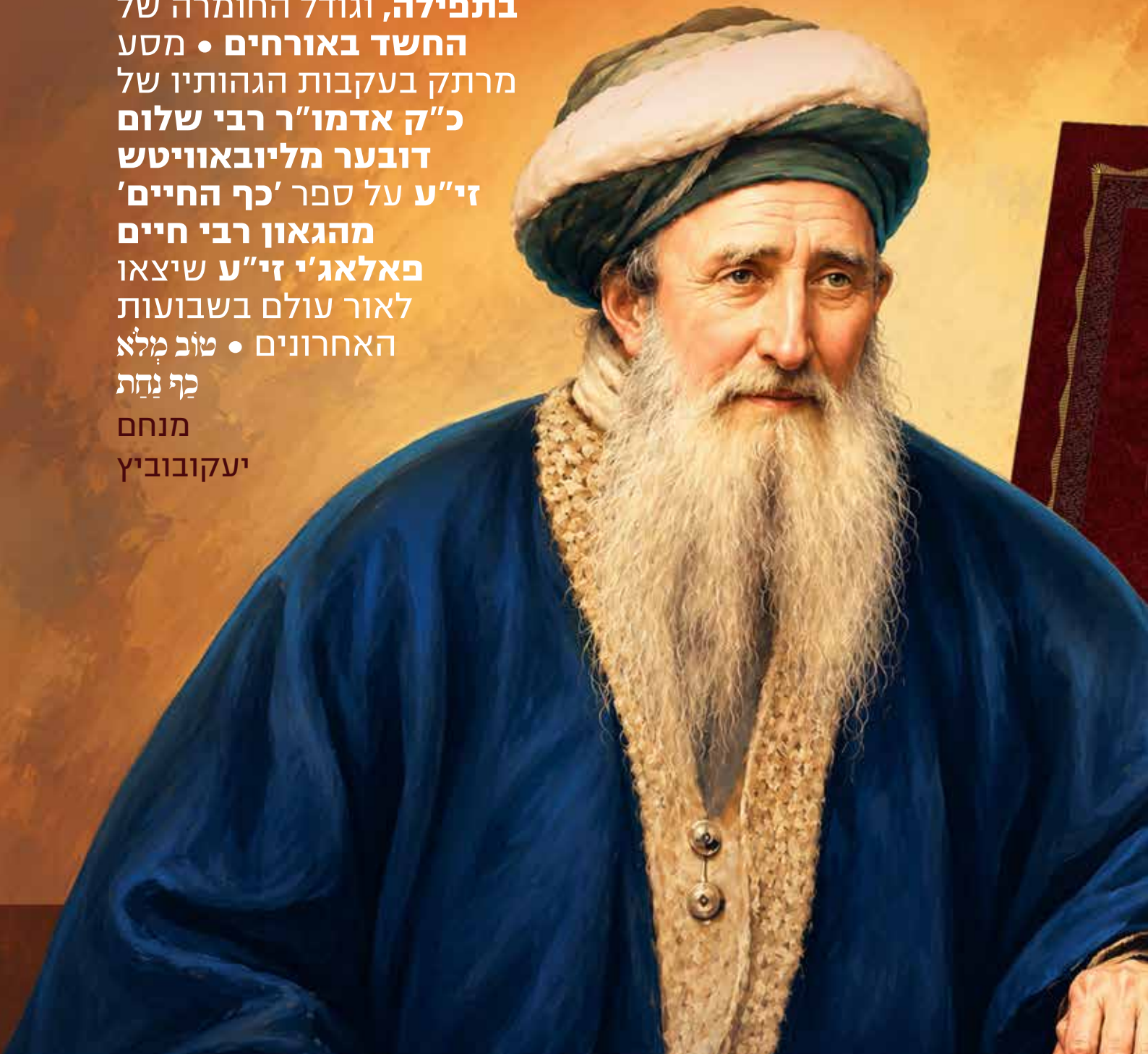
לאור עולם בשבועות

האחרונים • טוב מלא

כף נחת

מנחם

יעקובוביץ

סב והנכד יצאו יחדיו מבית הדין הגדול של העיר איזמיר, ורוח קלה של בין הערביים קידמה את פניהם. רבי רפאל יוסף חזן, בעל שו"ת חקרי לב, שסיים עתה יום ארוך של דיני תורה מורכבים, טרדות הניהול השוטף של הארגונים הקהילתיים בעיר לצד כתיבת תשובות הלכתיות שנשאל מאריך ישראל, היה יכול לפוש ולשווחח בנחת עם נכדו הצעיר בדרך לביתו.

"יודע אתה, חיים", פנה ה'חקרי לב' אל נכדו, עודו מהורהר, "הרי גאון עוזנו הרב חיד"א, הריני כפרת משכבו, חיבר עשרות חיבורים, רבים מהם עוד בכתבי יד. ספריו כולם גאוניים להפליא, ומראים את גודל בקיאותו וחכמתו כי רבה; אבל מכל חיבוריו, אלו שמעוררים בי קנאת סופרים הם דווקא הקבצים הקטנים שכתב.

"מורה באצבע", לדוגמה, הוא ליקוט דינים קליל ופשוט שיכול לסייע לכל אדם באשר הוא. 'לב דוד', הוא ספר מוסר קליל שגם תלמיד חכם וגם איש פשוט יכולים ליאות לאורו. את הספרים הללו ודומיהם, הוא הדפיס בכוונה תחילה במהדורות כיס כדי שיהיה ניתן ללמוד בהם בדרכים ולקיים 'ובלכתך בדרך' בהידור רב. הדינים ודברי המוסר שכתב שם מעוררים את לב האדם לעבודתו יתברך, ודווקא בספרים אלו, יותר מכולם, הוא זכה וזיכה את הרבים לאין שיעור...".

רבי רפאל יוסף השתתק ומבט מחוייך ריחף על פניו, כאומר 'לואי והייתי זוכה גם אני לחבר ליקוטים משובחים שכאלו'. אך הנכד שצעד לצידו הפנים היטב את הדברים, והם נחרתו בליבו לעד.

כשלוש מאות שנים לאחר מכן, בספריה הלאומית של רוסיה השוכנת במוסקבה הבירה, עמד איגור והעביר בעדינות עמוד אחר עמוד מהספר שבידיו בתוך מכונת סריקה משוכללת. הוא אינו חוקר עתיקות, אלא רק בורג קטן בתהליך הדיגיטציה שעוברת הספריה, ולמרות זאת הוא זיהה מיד כשפתח את הספר הגהות בכתב יד בשולי העמודים. את תוכנו הוא כמובן לא היה יכול להבין, כמו גם את תוכן הספר, והוא גם לא הוטרד מכך במיוחד; הוא בעיקר מיהר הביתה. אילו היה מבין את משמעות המילים, אולי היה מתרגש לגלות כי הוא סגר כעת מעגל בן מאות שנים...

כף אחת עשרה זהב

האוצר:

"רבים הספרים מדפוסי ארצות קדם באוצרות האדמו"ר"

נכדו חביבו של ה'חקרי לב', הוא בן בתו הגאון המפורסם רבי חיים פאלאג'י זצ"ל, רבה של איזמיר. רבי חיים היה אחד ומיוחד בין חכמי טורקיה בדורות האחרונים, ונחשב לאחד מגדולי הפוסקים הספרדיים, המכונה בספרות השו"ת "הרב החבייף" על שם חתימתו (חיים בן יעקב פאלאג'י).

הגר"ח פאלאג'י חיבר כשמונים ספרים (!) בכל מקצועות התורה: כרכי שו"ת וכרכי חידושים על כל חלקי השו"ע, מספר פירושים על התורה ועל הנביאים, חיבורים על הירושלמי ועל הרמב"ם, חידושים על אגדות הש"ס, על המדרשים ועל הזוהר, ועוד שלל ספרי חידוש ופלפול לצד ליקוטים נרחבים וספרי דרוש.

שני ספרים קטנים הקדיש הרב החבייף לליקוט דינים ודברי מוסר מגדולי האחרונים, בתוספת אזהרות, הידורים ודברי התעוררות משלו. אלו הם ספר 'כף חיים', הכולל דינים ומנהגים, אזהרות ותוכחות לימי החול, לשבת ולראש חודש, ומועד לכל חי המהווה המשך לי'כף החיים', ובו דינים ותוכחות למועדים ולי"ב חודשי השנה.

את הדברים ששמע מזקנו ה'חקרי לב' ותוארו בתחילת הכתבה, במעלת הקבצים הקטנים שבספרי החיד"א, המונגשים לכל אחד ומזכים את הרבים, מספר המחבר בהקדמת 'מועד לכל חי', ולאחריהם אומר:

"ומי יעמוד בסוד ה', כי דבר זה שהיה חפצו ורצונו רצון צדיק מן זקני הרב ז"ל לעשותו כי זכותו היה לי למגן וצניחה, כי עד כה עזרני ה' החפץ חיים לחבר חיבורים קטנים כאלו, ממנו הוא כמעשהו של הרב הגדול חיד"א ז"ל, וחיים תחילה... שמתיו בקונטרס בפני עצמו אשר נקרא שמו "כף החיים", והיה הנשאר מדינים ומוסר מיי"ב חדשי השנה מדי חודש בחדשו, בחגים ובמועדים וימים נוראים, סדרתי בקונטרס הלזה וקראתי את שמו "מועד לכל חי" גימטריא יר"ח שהוא נוטריקון יוסף רפאל חזן ז"ל, שישמש צדיק יוסף צדיקא דאנא מזרעא דיוסף קאתינא, וזכותיה אלים שזיכני ה' יתברך ברחמי לחיים להוציא לאור ספר התורה הזה קטן הכמות והאיכות לזכות את הרבים, אחד חכם ואחד תם להיות אתו עמו וקרא בו כל ימי חייו".

ואכן, זכה הגאון המחבר וספריו נפוצו בכל קצו תבל, כשבידיעה שלפנינו נגלל סיפורו של עותק יחיד ומיוחד של ספר 'כף החיים', שהיה ברשותו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זי"ע.

אדמו"ר הרש"ב הקים בחצרו ספריה ענקית, במושגי הימים ההם. נוסף על כתבי הקודש ובהם דרושי החסידות של אבותיו וחידושיהם בש"ס ופוסקים, עליהם שמר מכל משמר, הוא הוסיף וקנה כתבי יד עתיקים וספרים מדפוסים נדירים, כמו גם אלפי ספרים 'רגילים' בכל

מקצועות התורה. בסדרת אגרותיו נדפס מספר רב מאוד של מכתבים הדנים בדבר קניית ספרים, מהם עולה כי רבנו היה יושב ומעתיק מקטלוגים את מחירי הספרים, ובורר לעצמו איזה מהם יקנה.

רבנו השתמש רבות בספרים שבספרייתו הענפה, וגם דבר זה ניתן ללמוד מהמכתבים. לא פעם בעת ששהה מחוץ לביתו ביקש במכתב מבנו יחידו, אדמו"ר הריי"צ, שישלח לו איזה ספרים שהוא זקוק להם כעת. על פי רוב מדובר היה בספרי שו"ת, ולא פעם גם ספרי קבלה.

על פי העולה מהרשימות שבידינו כיום, היו בספריה ככל הנראה לפחות ששת אלפים כותרים, שהם למעלה משנים עשר אלף כרכים. לימים תוארה הספריה במכתב המזכירות של אדמו"ר הריי"צ (נעתק באגרות קודש שלו ח"א שולי הגליון לאגרת רצו): "אוצר הספרים הליובאוויטשי הוא מיוחד במינו, מלבד אשר הננו רק ספרי קדש בלבד בלי ערוב ספרות (גם האורטודוקסית) ועיני חול, הנה המקצוע של השו"ת הוא גדול במאד, יותר על אלף מספרים שו"ת בתבנית פאליע, מלבד 4, 8, כן המקצוע של ספרים עתיקים. הביבליאגרף הנודע לשם תהלה ה"ר שמואל ז"ל וינער ביקר את בית העקד הליובאוויטשי בשנת תרע"ג ויתפלל על האוצר בלום".

הביבליוגרף המדובר ר' שמואל וינר, ביקר בספריה בליובאוויטש בהזמנת בנו של הרבי, אדמו"ר הריי"צ. הוא סייע להתחיל את סידור הספרים ולערון קטלוג ורשימה מפורטת, ובמקביל עזר לרכוש ספרים חדשים שהרבי הרש"ב חפץ בהם.

בין היתר הוא כתב במכתב למוכר הספרים ר' מאיר היילפרין: "אבקש מכבודך לקחת מועד, כעת או אחר יו"ט הבע"ל ולרשום כל הספרים חצאי בויגן חדשות גם ישנים, ולא רק יקרי המציאות, ומהם אבחר כל הדרוש להרב האדמו"ר שליט"א, ומה שיחסר לי (מדפוסי ארצות הקדם, רבים המה הספרים באוצרות האדמו"ר, אך אצלי מעטים המה עוד)".

רבנו חיבב ביותר ספרי ליקוט, כאלו שעשו בדרך כלל חכמי עדות המזרח. בנו, אדמו"ר הריי"צ, סיפר באחת משיחותיו ("כסלו תרצ"ז) שאביו אמר לו אודות ענין מסויים: "עלעלתי בספרים רבים, בעיקר ספרי ליקוט ספרדיים, כדי למצוא כיצד מתיישב הדבר על פי שולחן ערוך...".

אחת הדוגמאות הייחודיות לחביבות של רבנו לספרי הליקוט הללו, היא סדרת הישדי חמד: רבנו ארגן מכירה מרוכזת של ספרי הישדי חמד באירופה, ובא בדברים על כך עם המחבר, הגאון רבי חיים חזקיה מדיני זצ"ל (ראה אג"ק שלו ח"א אגרות נט, סה). בעקבותיו כל אדמו"רי חב"ד רחשו חיבה והערכה רבה לספר, וכ"ק אדמו"ר זי"ע ההדיר את הספר ואף ערך לו מפתחות, בהוראת חותנו אדמו"ר הריי"צ. בין הספרים מדפוסי ארצות הקדם שבספריה היה אותו עותק של

אחד מחסידי חב"ד עיין בספרים הסרוקים של רבותינו, ולפתע צד את עיניו ספר שהיה מלא מזן אל זן בהגהות בשולי הגיליון, בכתב יד מוכר קמעא. הוא החל לעיין והזעירות, ונאלם דום

עץ חיים היא. עלים מגיליונות ספר כף החיים ועליהם הגהותיו של אדמו"ר הרשב"ב בכתב יד קדשו

יד קדשו (נדפסו בספר 'מבית הגגונים' פרק פו).

השנים הבאות היו מלאות תהפוכות. ברוסיה השתוללה מלחמת אזרחים ולאחריה אירעה המהפכה הקומוניסטית, רעב ומחלות שלטו בכל מקום, ולא היה מקום אפילו לנסות להעביר את הספרייה ממוסקבה לרוסטוב.

ביום ב' ניסן תרפ"ט הסתלק רבנו הרש"ב לגנוי מרומים. בערך באותה תקופה הלאים המשטר הקומוניסטי החדש את המחסנים בהם נשמרו הספרים, והם הועברו בהמשך לספרייה הלאומית בעיר, ששמה שונה ליספריית לנין' על שם מנהיג המהפכה.

בחורף תרפ"א החל אדמו"ר הריי"צ לשלוח מכתבים למנהלי הספרייה ולרשויות המקומיות על מנת לקבל חזרה את ספרי אביו. מספר מסמכים משנים אלו נשמרו, ואלו מעידים על התכתבות ובקשות חוזרות ונשנות לקבל חזרה את הספרים.

תחילה אישרו המנהלים של 'מחלקת הספריות המדעיות' את הבקשה, אלא שעדיין לא נמצאו האמצעים להעביר את הספרים, וגם בדירה בה שכן רבנו ברוסטוב לא היה עבורם מקום. לפי שעה נשארו הספרים במוסקבה. כאשר בשנת תרפ"ד הועתקה חצר ליובאוויטש לעיר לנינגרד, ביקש שוב אדמו"ר הריי"צ לקבל את הספרים חזרה, אך המענה שקיבל היה: איננו יכולים למלא את הבקשה.

אט אט התבררה האמת המרה: אחד הספרנים בספריית לנין היה יהודי ציוני ושמו מר אייזנשטט (שאף הצליח לעלות לאחר מכן לארץ הקודש). כיוון שאדמו"ר הרש"ב, בעל הספרים, נלחם בקנאות רבה בציונות, הלה שאף לנקום בו ובמשפחתו, והוא אשר שכנע את מחלקת הספריות המדעיות להלאים את מחסני הספרים ולהעבירם לספריית לנין!

הרבי הריי"צ שלח את אחד מחסידיו, ר' חיים מונזסון, ששימש כגבאי בית הכנסת במוסקבה, לנהל את החזרת הספרים. בעזרת אחד מעורכי הדין הנחשבים במוסקבה, הצליח ר' חיים להשיג את טופס האישור שניתן בשעתו לאדמו"ר הריי"צ. כאשר נודע הדבר לאותו סופן, הוא הצליח להערים על הפקידים ודאג שכאשר יגיע ר' חיים יבקשו ממנו את טופס האישור אך יורו לו להגיע למחרת. כשר' חיים הגיע למחרת, הודיע לו הפקיד שהטופס אבד ועליו להנפיק חדש. טופס חדש כמוכן לא הונפק, והספרים נותרו במוסקבה...

כששלח אדמו"ר הריי"צ בקשה נוספת לקבל את ספריו חזרה, נענה שמאחר והאישור לא נמצא לא יוכל לקבל חזרה את הספרים. כמו כן פירטו המנהלים, שכיוון שהספרייה לא נרשמה כחוק בשעתו, והספרן מר אייזנשטט סבור שיש לספרים חשיבות מיוחדת, עדיף שהם יעשירו את אוסף המחלקה היהודית שתחת ידם ולא יובאו לבית הרבי בלנינגרד, שם ישמשו רק מספר מצומצם של אנשים...

בשנים שלאחר מכן, ובפרט לאחר צאתו את רוסיה בשנת תרפ"ח, המשיך הרבי הריי"צ לנסות להשיב את הספרים לבעליהם האמיתיים. הוא ניסה להפעיל לחצים ושתדלנות על הנהלת הספרייה והמחלקה הממשלתית שמעליה, על ידי אישים חשובים, חוקרים, פרופסורים

צערי גדול במאד על אודות הספרים, ואשר באמת הוא חילול השם אשר הספרים של האדמו"רים הקדושים שלמדו בהם כל ימיהם, ובהם גם אלו אשר כתבו ציונים על הגליונות יהיו מגולגלים בתפיסה

ספר 'כף החיים', סביבו נסובים דברינו, לצד כמה וכמה מחיבוריו הנוספים של רבי חיים פאלאג'י (כמו גם כל סדרת 'חקרי לב' של רבו-זקנו).

אותו עותק ייחודי, לא רק דברי תורתו של רבי חיים הוצפנו בו. תורת הגאון מאיזמיר שולבה בו עם דברי האדמו"ר מרוסיה הלבנה, ויחדיו היו תמים על ראשו. הספר הקדוש עבר גלגולים רבים. הוא הרחיק נדוד מהעיר ליובאוויטש, הן ממיקומה הגיאוגרפי והן מתוכנה הרוחני, והיה שבוי בידי זרים עשורת בשנים.

דווקא בתקופה האחרונה, לאחר שכבר היה נדמה שהאוצר היקר שקע בתהום הנשייה, הספר שב והתגלה לפתע, הוהדר, נערך ויצא לאור. אך כל נקדים את המאוחר.

יָתֵב לְהַשִּׁיב אֶת הַסְּפָרִים

השערורייה: גזלת הספרים והמאמצים להשבתם

בתשעה באב שנת תרע"ד הארץ פרצה מלחמת העולה הראשונה, כשהיא גובה קרבנות רבים. במהלך שנת תרע"ה קרבו הגרמנים לרוסיה הלבנה, ורבנו חשש שהחזית תגיע עד העיר ליובאוויטש. בשלהי חודש תשרי תרע"ו נפלה בחצר ההחלטה: לעזוב את ליובאוויטש ולעבור לעומק המדינה.

כיוון שהיו אלו ימי מלחמה, לא התאפשר להעביר את הספרייה העצומה לתוככי רוסיה. כך כתב רבנו לאחד החסידים, בעיצומה של אותה תקופה מתוחה (אג"ק שלו אגרת א'מז): "יכול להיות אשר בעוד איזה שבועות ניסע אי"ה מפה עם כל בני ביתי יחיו. לעת עתה אני שולח את הספרים, כי הם ת"ל במספר גדול, ואי אפשר להניח על זמן האחרון ח"ו. בדעתי לשולחם לנייז'ין. וידידינו מאיצים בנו לנסוע בהקדם מפה. ויכול להיות שניסע אי"ה בעוד ב' או ג' שבועות, והשי"ת ישמור את אחב"י בכל מקום שהם, והיה השי"ת בעזר החיל שלנו להיות ידם בעורף אויבינו האשכנזי הארור, ולגרשו ולהכחידו כלה מארצינו ולא יהי' לו עוד תקומה, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן."

לבסוף בחר רבנו לשלוח את הספרים לא לנייז'ין אלא למוסקבה. כשהם ארוזים היטב בעשרות ארגזים, הם הועברו למחסנים ייעודיים וממוגנים שהיו ברשותו של החסיד ר' זאלקינד פרסיץ, שהיה סוחר עצים עשיר בעל רשיון מיוחד להתגורר בעיר.

את אוצר כתבי היד של אבותיו הקדושים, לצד עשרות הכרכים שבהם רשם בעצמו את מאמרי החסידות שדרש ברבים, לקח רבנו עימו למקום מגוריו החדש בעיר רוסטוב, השוכנת על נהר ה'דון' (מזרחית לים השחור). כן לקח עימו גם כמאה ספרים מתוך הספרייה, ביניהם היה סט ירושלמי דפוס זיטמאיר, עליו כתב מעט הגהות והערות בכתב

את מאבקו של אדמו"ר הרי"צ בספרו 'ספריית ליובאוויטש' (הסוקר את תולדות אוצרות הספרים של כל אדמו"רי חב"ד, החל מספרי רבינו הזקן שהוחרמו בעת מאסרו, ועד חילוץ ספריית אדמו"ר הרי"צ שנתורה בוורשה במהלך השואה), ובספר 'יומן השליחות המיוחדת' (על השליחות לאיתור והשבת הספרים בתקופתנו), בהם הסתייענו להכנת יריעה זו.

לפני כעשור, לאחר עיצומים שהטילה ממשלת ארה"ב על ממשלת רוסיה על מנת שזו האחרונה תשיב את הספרים הקדושים לבעליהם, אירעה 'נחמה פורתא': נשיא רוסיה החליט להעביר כמחווה חלק מהספרים לתצוגה במוזיאון היהודי במוסקבה.

בשנים האחרונות, החלה הספרייה במוסקבה לעבור תהליך מחשוב, במסגרתו נסרו ספרים רבים והם ניתנים לעיון דיגיטלי. לפני תקופה קצרה, אחד מחסידי חב"ד עיין בספרים הסרוקים של רבותינו, ולפתע צד את עינו ספר שהיה מלא מזן אל זן בהגהות בשולי הגיליון, בכתב יד מוכר קמעא. הוא החל לעיין ולפענח את האותיות הזעירות, ונאלם דום: המדובר היה בעשרות הגהות שכתב כ"ק אדמו"ר הרש"ב בידי הקדושות על עותק 'כף החיים' שהיה ברשותו.

אט אט החלו להתברר ממדי התגלית: למעלה משישים הגהות, חלקן ארוכות ומפורטות, בעלות תוכן יקר ופנינים מופלאות, שלא שזפתן עין עד דורנו זה!

זמן כתיבת ההגהות אינו ידוע בבירור, אך ממה שציין רבינו באחת ההגהות למה שכתוב בסידור הבעש"ט כתב יד, נראה שהגהה זו נכתבה אחרי חורף שנת תרס"ו, כפי הידוע לנו מיומן בנו אדמו"ר הרי"צ שבאותו חורף הגיע לידי לראשונה סידור זה (רק שנים רבות לאחר מכן נקנה הסידור בידי אדמו"ר הרי"צ, וכיום הוא שוכן כבוד בספריית ליובאוויטש בניו יורק). גם צורת וסגנון הכתב, הניתנים להשוואה לשאר כתבי רבנו שבידינו, מעידים שההגהות נכתבו בשנים המאוחרות יותר לחייו של רבנו בעלמא דין.

ככל הנראה, רבנו בחר לקחת עימו את הספר, שבפורמט כיס, לאחת מנסיעותיו. כך עולה גם מבריו בהגהה אודות המבואר והמצויין בכף החיים בחשיבות התפלה בציבור: "ועמ"ש בס' אלה המצות למהר"מ חאגיז ז"ל (אין הס' בידי כעת ואיני זוכר אי מקומו, ועפ"ע במצוה תפלה)". ובהמשך כותב בלשון כללית יותר, לאחר שמציין מהזכרון למבואר 'בכתבים': 'אין ספרים אצלי כעת לעיין בהם'.

וְלַעֲבֹדוּ בְּכָל לְבַבְכֶם

התוכן:

הלכה ומנהג, חסידות וקבלה, מוסר ומידות

הגאון המחבר כתב בהקדמתו: "ואל יקשה בעיניך דאין אני מעתיק לשון מרן ומור"ם בשלחן ערוך כי לקצר אני צריך ומדבר על הידוע, וכיון שהזכרתי המחברים הנצבים עליהם בכלל מאתים מנה, ועוד דבכמה מקומות הוא מחלוקת בין מרן ומור"ם, וכדי להכריע ביניהם אני מזכיר להאחרונים כמאן עבדינן עובדא הלכה למעשה, ולפעמים משכחת לה דכיון דאותו הדין למדתי אותו מתוך ספר אחד, אם כן אותו הספר זכה בזה דממנו ניקח הדין ההוא לאומרו משמו".

גם רבנו הלך בעקבותיו, וברוב ההגהות ציין את הנהוג בפועל מבלי להתייחס לשרשי הנידון בפוסקים הראשונים. אך כדי שיהיה ניכר החידוש בדברים, קראה הוצאת הספרים 'קה"ת', האמונה על הוצאת והדרת ספרי אדמו"רי חב"ד, את הגה"ח רבי שלום דובער פרידלנד שליט"א, מראשי ישיבת 'תומכי תמימים' בברינואה שבצרפת ובעמח"ס 'שולחן הזהב' ועוד, לבאר ולערוך את ההגהות לדפוס.

מכתב מיוחד במינו שלח בשנת תרצ"ב לחתנו, כ"ק אדמו"ר ז"ע, ששהה אז בברלין, על מנת שיעורר את אחד העסקנים בעיר לדבר עם השר שסייע לו לצאת מרוסיה, שישפיע על הממשלה הרוסית להשיב את הספרים הגזולים. באופן בו מורה הרבי הרי"צ לשכנע את העסקן ולבאר לשר הגוי את העניין, מתגלה טפח קטן מהיחס הייחודי שרחש הרבי הרי"צ לספרים (אג"ק שלו חט"ו אגרת ה'תפח):

"...בעת דיבורו עמו [של העסקן עם השר] יכול להגיד לו, אשר בהטובה שעשה לרבי שניאורסון ובני ביתו נודע שמו בכל העולם, ואשר הרבי ש"ס הי' במסע כמה מדינות ובתוכם גם באמעריקה ובכל מדינה ומדינה סיפר כי השר וייסמן פעל ועשה זאת.

"ובתוך כך יאמר לו כי באמת חצי טובה היא, כי הביבליאטיקא [=ספריה] שלו היא פעמיליען ביב' [=הספרייה המשפחתית] שעוברת בירושה מדור לדור עודינה במאסקווא וברשעת גזילה לקחו מאתו זה כמה שנים, ופעמיים חפצו הם למכור ביבליאטיקעס גדולות בעד כסף, וגם לרבי ש"ס היו מוכרים הביב' שלו בעד איזה אלפים שקלי', אמנם בנסוע הרבי ש"ס מביתו הורע מצבו הכספי.

"והביב' של ש"ס היא רק ביב' פאמילנע. ולו הוא יקר בתור זכרון אבותיו. וכן הרבה עשירות אלפים אנשים [=החסידים] מצטערים ע"ז ומביטים ע"ז כמו על חילול הקדוש להם. ולהסאועיטעס אין להם הביבליאטיקא שוה כלל, כי בודאי יש להם הספרים האלו כפולים כמה פעמי'.

"...כדאי הדבר אשר אתה מצדך תבקרנה פעם ושתיים ותדבר אתו עמו איך כי צערי גדול במאד על אודות הספרים, ואשר באמת הוא חילול השם אלפי הספרים של האדמו"רים הקדושים שלמדו בהם כל ימיהם, ובהם גם אלו אשר כתבו ציונים על הגליונות יהיו מגולגלים בתפיסה, ובודאי מצוה גדולה וזכות גדול למי שיתעסק וישתדל להצילם, אשר בזה יעשה נח"ר לנשמות הקדושות. ותבאר לו הענין עם מאמרי רו"ל ומעשיות יפות בדרך דרוש, באופן שגם הוא יבין זאת".

כי מצאי מצא חיים

התגלית:

הגהות בכתב יד קודש שנכתבו בעת נסיעה

נסיונות הצלת הספרים לא עלו יפה, והללו נותרו מאחורי מסך הברזל הסובייטי. עם נפילת ברית המועצות שלח כ"ק אדמו"ר ז"ע משלחת עסקנים מיוחדת כדי לאתר את האוסף המדובר. הרבי ז"ע התבטא שהשבת הספרים הקדושים למקומם האמיתי היא בגדר 'פדיון שבויים', והורה להם לפעול בכל דרך אפשרית להבאת הספרים לספריית חב"ד בניו יורק.

המאבק על הספרייה נמשך שנים רבות, והמתואר ביריעה זו הוא רק קצה הקרחון. המשלחת, שנסעה למוסקבה מספר פעמים בהרכבים שונים, הצליחה לאתר אלפי ספרים מתוך האוסף (שבינתיים שונה שמו), ובהמשך גם לסמן את הספרים ששייכים אליו. ברם, עד עצם היום הזה הממשלה הרוסית עדיין לא מאפשרת להוציא את הספרים מרשותה. המאבק, ברבות הימים, הפך לדיפלומטי והתגלגל בבתי משפט בין לאומיים.

הגה"ח רבי שלום דובער לוי שליט"א, עורך המהדורה החדשה של שולחן ערוך הרב ומחבר ספרי 'דובר שלום', מכהן גם כן כספרן הראשי בספריית 'אגודת חסידי חב"ד' בניו יורק ונמנה על אחד מחברי המשלחת הנזכרת. הוא תיאר בפרוטרוט

חלקת מחוקק. צילום של רבי חיים באיזמיר. צילום ויקיפדיה

**אדמו"ר הרש"ב הקים
באצרו ספריה ענקית,
במושגי הימים ההם. נוסף
על כתבי הקודש ובהם
דרושי החסידות של אבותיו
והידושיהם בש"ס ופוסקים,
עליהם שמר מכל משמר,
הוא הוסיף וקנה כתבי יד
עתיקים וספרים מדפוסים
נדירים**

נשמות דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לךף היומי

וענין "איה" רומז על אלו כת המלאכים האומרים איה מקום כבודו, שגם הם אינם יודעים מנתיב זה. והיינו המלאכים הנקראים אופנים וחיות הקדש, כי הנה השרפים אומרים קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, ואילו האופנים וחיות הקדש אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו (וכדלקמן צא, ב) ומזכירים את השם הגדול לאחר ב' תיבות (ולא אחר ג' כהשרפים) מפני "שהם מכסא הכבוד עצמו" (רש"י שם), ועם כל זה גם האופנים אינם יודעים ומשיגים נתיב זה.

כי הנה השרפים משיגים רק בדרך כללות שאור א"ס ב"ה הוא קדוש ומוכדל מגדר עולמות, וזהו שאומרים קדוש קדוש, ורצונם וחפצם הוא ליכלל וליבטל באור א"ס שלמעלה מבחינת מקור לעולמות, ומכיוון שנתיב זה אינו שייך להשגה כלל, אזי פשוט שאין לשרפים השגה בו. אבל גם האופנים שאינם משיגים ענין קדוש הנ"ל, ומזה הם ברעש גדול, מצד ההתפעלות מפני העדר ההשגה, וזהו שאומרים איה מקום כבודו, ולכן הם גם ממשיכים את כבוד ה' ממקומו, כלומר ממקורו, ובוה היא גם מעלתם על השרפים, שממשיכים מלמעלה יותר.

אמנם בחינת נתיב זה ה"ל"ב לא שזפתו עין איה, היינו שגם האומרים איה מקום כבודו, שכל דרך עבודתם היא בכך שאינם משיגים, הנה הם אינם יודעים ממנו כלל עד שיהיה מזה אצלם בחינת רעש מפני העדר השגתם, כי הרעש על העדר ההשגה צריך לידע על כל פנים שיש מה להשיג והם אינם משיגים, ומזה נעשה הרעש; אבל בנתיב זה אינו שייך גם שזיפת עין מין הנקרא איה היא הראה שרואה למרחוק, על דרך אמרתי אחכמה והיא רחוקה, אבל בחינה זו שבחכמה, אפילו היא אינה רואה שיהיה מזה התפעלות.

[רק לנשמות מעלתם מלאכים כנודע, וירדו להתלבש בגוף דוקא ולברור נפש הבהמית, נתגלה לנו על פי ספר יצירה שיש ל"ב נתיבות חכמה].

(על פי תורת שמואל תרל"ט ע' פו-פו)

עופות ובהמות - נשמות וגופים

שעופות טהורין מרובין על הטמאין (ג, כז)

עוף מורה על הנשמה, ובהמה - על הגוף. והנה מובא בכמה מקומות בתניא מה שכתב בעץ חיים, בענין ערבוב טוב ורע, שבעולם העשיה רובו ככולו רע והטוב אינו אלא מיעוט, בעולם היצירה הוא מחצה על מחצה, ובעולם הבריאה רובו טוב ומיעוטו רע. וכיון שהנשמה שהיא מעולם העליון נמשלה לעוף, לכן עופות טהורים מרובים על הטמאים, אבל בהמה שמורה על הגוף שנמצא בעולם הזה, רובם טמאות.

(על פי רשימות חוברת ז ע' 223)

שולה דגים מהעלם הטבע

ועל דרך הרמז: הים הוא מעלים ומסתיר על היצורים שבתוכו. וברוחניות הוא ענין הטבע, מלשון "טובעו בים סוף" - המעלים ומסתיר על אלקות בגלל ההעלם של לבושי הטבע. וזהו "זה השולה דגים מן הים" - לולי הגמרא כאן היה אפשר לחשוב שההנהגה אצל דגים היא בדרך "מקרה" ח"ו. אבל פירוש רבותינו על "השלך" "שולה" את הדגים מההעלם, ומגלה שהם וכן כל שאר בעלי חיים - מונהגים בהשגחה פרטית.

(על פי לקוטי שיחות ח"ז ע' 64)

שריקת התעוררות של משיח

רחם - זו שרקק. אמר ר' יוחנן: למה נקרא שמו רחם? כיון שבא רחם, באו רחמים לעולם. אמר רב ביבי בר אביו: והוא דיתיב אמידו ועביד שרקק. ונמירי, דאי יתיב אארעא ושריק - אתא משיחא. שנאמר אשרקא להם ואקבצם (ס, כז)

משמע שמלך המשיח הוא שיקבץ נדחי ישראל, היינו שעל ידי הגילוי דמשיח יהיה קיבוץ ואסיפת כל נדחי ישראל.

והענין הוא הדנה ברוחניות ענין קיבוץ גלויות הוא קיבוץ הניצוצות שיתעלו ויתאחדו ממש בקדושה העליונה על ידי משיח. ועל ידי זה גם בכללות ישראל, גילוי האור הגדול של משיח ובית המקדש יעורר בהם להתכלל באלקות, וזהו ביום שהוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים וגו', שמפני הגילוי דשופר גדול שהוא בחינת עצמות אור א"ס, יתאספו ויתקבצו אפילו הנשמות הנדחות ומרוחקות - לקרבם ולהעלותם לה'.

ומעין זה יש ג"כ עתה בעשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, שמצד הגילוי דעצמות אור א"ס שמאיר אז, יתעוררו אפילו הנשמות המרוחקות בהתעוררות תשובה.

(על פי ד"ה כימי צאתך תרס"ז (ספר המאמרים תרס"ז ע' קמו). אגרות קדוש אדמו"ר הרשב"ב ח"א ע' שי)

איה מקום כבודו

ראה - זו איה, ולמה נקרא שמה ראה, שרואה ביותר, וכן הוא אומר נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה (ג, כז)

ידוע שבחכמה יש ל"ב נתיבות, ובחינה ישנ' שערי בינה. והנה במשה נאמר ותחסרהו מעט מאלוקים, ופירשו בזה שהשיג רק מ"ט שערי בינה, ועד יום מותו לא השיג שער החמשים, וזהו ותחסרהו מעט היינו שער הנו"ן דבינה. וכמו שהוא בנ' שערי בינה, כן גם בל"ב נתיבות חכמה יש גם נתיב אחד אשר עליו קאי הפסוק נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה.

הוכחת רבנו הזקן לשיטת הבעש"ט בעניין השגחה פרטית

שלך - זה השולה דגים מן הים.. ר' יוחנן, כי הוה חזי שלך, אמר משפטיך תהום רבה (ס, כז)

שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך נדגת הים להמית המזומנים למות (רש"י)

מכאן הביא אאזמור"ר (בעל התניא) נ"ע תשובה לדברי האומרים שהשגחה פרטית אינו רק במין האדם, שהרי אף פרטי הדגים מושגחים כו'. וכן איתא ברבות וישלח (פרשה עט) "צפור מבלעדי שמיא לא מתצדא", דבת קול יוצאת משמים ומכריזה אם תינצל הצפור או שיצודו אותה.

ומה שכתוב (חבקוק א, יד) ותעשה אדם כדגי הים, ואמר רז"ל (ע"ז ד, א) מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע את חבירו אף בני אדם כו' - אין רצונם לומר דבולע את חבירו בלי גזירה מלמעלה. דהא קאמר אף בני אדם אלמלא מוראה של מלכות כל הגדול מחבירו בולע את חבירו. ובכני אדם ודאי ההשגחה פרטית לכולי עלמא. אלא על כרחך צריך לומר שהוא על דרך מה שכתוב כי ה' אמר לו קלל. וכמו שכתוב מזה באגרת הקודש סימן כה. ואם כן גם בדגי הים יש לומר כן שהכל בהשגחה, זה גופא שיהיה זה הגדול מחבירו בולע את חבירו דוגמת השלך. (על פי יהל אור להצמח צדק, תהילים פרק לו, ז (א))

השגחה פרטית על אופן המשפט

בביאור הטעם שרבינו הזקן הביא ראיה לשיטת הבעש"ט מהגמרא כאן דוקא, ולא מהמדרש דוישלח - יש לומר, שמהגמרא יש ראיה שההשגחה פרטית היא לא רק בנוגע להדבר עצמו (כפי שמוכח גם מהמדרש דוישלח), אלא גם בנוגע לאופן וסיבת הדבר: מהמדרש דוישלח, שגם "צפור מבלעדי שמיא לא מתצדא", דבת קול יוצא ומכריז - נוסף לכך שיש לפרש (כמו שכתב הקהלת יעקב) ש"הקול הלז היה מהשר שלהם, שהשר שלהם משיגים גם על פרטי מינו" (מה שאין כן כאן מפורש שזהו "משפטיך"), ידע לפרש שההשגחה הפרטית היא רק לגבי צידת ציפורים, אם תהיה ניצודה או שתינצל, ואילו מהגמרא בחולין מוכח - כפי שמדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמר (ד"ה כל המאריך באחד תרפ"ו): (א) שההשגחה פרטית היא על כל הנבראים, שהרי "יש דין ומשפט" שעל ידו נקבע איזה דגים הם "המזומנים למות", (ב) שההשגחה פרטית היא גם על האופן שבו יתקיים הדין ומשפט - "ומזמין את השלך לשפוט ולעשות נקמתו באותן המזומנים כו'". (ע"פ תורת מנחם ח"ד ע' 158)

עבודת הצדיקים - באתכסיא

כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר, ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת, יש לו קשקשת ויש לו סנפיר - דג מהור, יש לו סנפיר ואין לו קשקשת - דג טמא. מכדי אקשקשת קא סמכינן, ליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר .. א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר (ג, טז)

ידוע שצדיקים נמשלו לדגים. וזהו שסנפיר אינו אלא להגדיל תורה, שאינו סימן טהרה גמור כמו קשקשת שהוא עיקר הסימן. וכן בצדיקים, יש סנפיר וקשקשת - סנפיר הוא הפורח בהם, והוא המדריגות שעולה בכל יום למעלה מעלה, שעושה מצות ועוסק בתורה בכל יום, וכל מה שלומד יותר כן יתעלה למעלה יותר, וזה יש אפילו בבניונים.

אבל הסימן העיקרי הוא הקשקשת, שהוא לבוש המכסה, והוא עיקר סימן טהרה, דהיינו שכמה שהוא יותר צדיק גמור ואמיתי, הוא לבוש ביותר ומכוסה שאין יכולים לראות עבודתו כלל, כי הוא מכוסה בלב, והוא קשקשת שהוא סימן טהרה וד"ל.

ולפיכך נמשלו צדיקים לדגים שהם באתכסיא עולי עין עלמא דאתכסיא וד"ל. (על פי מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' תנה)

סנפיר - אהבה ויראה. קשקשת - מצוות

כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר .. יש לו סנפיר ואין לו קשקשת דג טמא (ג, טז)

קשקשת הוא לבוש המצוות, כמו שנרמז בקרא דוילבש צדקה כשריון, וסנפיר שעולה בהם הוא אהבה ויראה שפורח בהן למעלה. וזהו שכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר, כמו שכתוב בתניא פרק ד' שהלבושים הם גבוהים מעצמות הנפש.

והנה נוני ימא הם נשמות גבוהות מעלמא דאתכסיא, שיש להם השגה והליכה בהיכלות עליונים, ומכל מקום גם בדגים יש טמאים כמו בלעם ומכשפים עולים בהיכלות דקליפה, וזהו שיש להם סנפיר, אבל אין להם קשקשת - מעשה המצוות וטמאים הם.

(על פי אור התורה ויקרא ח"ג ע' תתז)

דגים - יושבי אוהל

כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר, ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת, יש לו קשקשת ויש לו סנפיר דג מהור .. מכדי אקשקשת קא סמכינן, ליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר .. ממאי דקשקשת לבושא הוא דכתיב ושריון קשקשים הוא לבוש .. א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר (ג, טז)

דגים הם יושבי אוהל שעוסקים בתורה שנמשלה למים. הם נמצאים במקום החיות

של בני ישראל ולא פורשים ממנו, כדגים הנמצאים במים. וכמו המשל שמביאה הגמרא (ברכות סא, ב) משועל ודגים, שהשועל מציע לדגים לעלות ליבשה והם עונים שאינם יכולים לצאת מן הים מקום חיותם, וכך "אנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה כי הוא חייך ואורך ימיך".

והנה במשנה לעיל (נט, א) מבואר ההבדל בין סנפיר לקשקשת: "קשקשים קבועים בו וסנפירין הפורח בהן", שניהם אינם עיקר הדג ורק משמשים אותו. הקשקשים הם כמו לבוש שגמן עליו, ועל ידי הסנפירים הוא שט במים. וענינם בלימוד התורה הוא:

קשקשים - לבוש המגין. סנפיר - חיזושי תורה

קשקשים הם לבוש המגין, והיינו היראת שמים המשמרת את לומד התורה, וכמו שאומרת הגמרא (שבת לא, א) שיראת שמים נצרכת ללומד תורה כמו ה"קב חומטין" המשמר את התבואה שלא תתליע. ולכן לא די בקביעות עיתים לתורה, ומוכרח שתהיה "יראת ה' היא אוצר".

סנפירים מורים על כוח החידוש שבתורה, ששט ופורח איתם ומגיע למקומות חדשים, וזהו מה שהטעם לכתובת סימן הסנפיר בתורה הוא "להגדיל תורה ולהאדירה".

ו"כל מי שיש לו קשקשת יש לו סנפיר", אם הלומד הוא קודם כל ירא שמים, אזי מובטח לו שבודאי יגלה ויחדש את חלקו בתורה, וגם החידושים שלו יהיו "סנפיר" אמיתי שהוא סימן טהרה, חידושים לאמיתתה של תורה, כאשר "הוי" עמו", אזי "הלכה כמותו" שזוכה לכון לאמיתתה של תורה.

אבל אם הוא מחדש בתורה בלי "יראת שמים", היא אינה סימן טהרה כלל, כי מי ש"יש לו סנפיר אבל אין לו קשקשת", הוא "דג טמא" ועד שכל התורה שלו עלולה להיות, ח"ו, בבחינת "לא זכה נעשית לו סם מיתה" (יומא עב, ב).

וזהו שסימן הסנפיר הוא "להגדיל תורה ולהאדירה".

(על פי "רשימות" חוברת לט)

תורת אמת - מרום המעלות עד תחתית

ליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר? .. א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר (ג, טז)

הענין ד"יגדיל תורה ויאדיר" מצינו בשני מצוות הפכיים:

כאן המדובר הוא בענין של תורה מצד עצמה, למעלה מ"לידע את המעשה". ואילו במקום אחר (רמב"ם הל' ת"ת פ"ב ה"ז) נאמר לשון זה לגבי מלמדי תינוקות - שאין בזה השגת גבול, כיון ש"יגדיל תורה ויאדיר". והרי זהו אופן של ראשית תחלת הלימוד, עומק תחת.

ובכל האופנים בלימוד התורה - מהעליון ביותר ועד התחתון ביותר - אומרים "יגדיל תורה ויאדיר" ו"אותי אתם לוקחים".

והיינו משום התורה היא המשכת העצמות, שהוא בכל מקום בשוה.

וזהו ג"כ הטעם שהתורה נקראת בשם "אמת", כמאמר רז"ל "אין אמת אלא תורה": ענין האמת הוא שאין בו הפסק. דבר שיש בו הפסק אינו אמת, ולכן נהרות שזרימתם פוסקת אחת לשבע שנים, נקראים "נהרות המכובין". כי אמת - "תכון לעד".

ענין זה מרומז גם באותיות א' מ' ת', כדאיתא בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"א) שאות א' היא תחלת האותיות, מ' - אמצעית האותיות, ות' - סוף האותיות, וענין האמת הוא שבכל מקום, בתחלה, באמצע ובסוף, הוא בשוה. ולכן נקראת התורה בשם "אמת", כיון שאין בה הגבלות, מהמדריגות הנעלות ביותר עד התחתונות ביותר. מחד גיסא אומרים שהתורה היא "עומק רום", למעלה מ"לידע את המעשה", למעלה מענינים הקשורים עם עשייה; ולאידך גיסא נמצאת תורה גם ב"עומק תחת", עד לקטנים שפטורים מן כל המצוות.

(על פי אוצר לקוטי שיחות - לימוד התורה ע')

(78-90)

שקיעה בארציות

הולך על גחון זה נחש (ג, טז)

לשון גחון - שחיה. שהולך שח וטפל על מעיו (רש"י ע"פ שמיני יא, מצב)

משמעות פירוש רש"י היא, שאינו מפרש את המלים "הולך על גחון" "הולך על בטנו", אלא במובן של הליכה כפופה - הנחש מתחיל להתקדם כשחלק מגופו מורם מעל לקרקע וראשו כפוף, ורק לאחר-מכן הוא "נופל על מעיו".

והענין בזה בעבודת ה':

ידועים דברי חז"ל "כך אומנותו של יצר הרע - היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה".

וזה נרמז בצורת ההליכה של הנחש:

בתחילת הליכתו - הנחש אינו הולך עדיין על בטנו, כלומר: הוא אינו מנסה עדיין לגרום ישירות לכך שהאדם יהיה שקוע כל-כולו בארץ ובחומריותה;

בשלב זה הוא מסתפק בכך שהוא "הולך שח", כשראשו כפוף ומוטה כלפי הקרקע - כלומר: הוא מסתפק בכך שהאדם לא יישא עיניו למרום, אלא יפנה מעט את ראשו כלפי הארץ.

אך בסופו של דבר הוא "נופל על מעיו" - ההתכופות הקלה כלפי מטה מביאה בסופו של דבר לידי נפילה גמורה.

הדרך להילחם במגמה זו היא, קיום דברי הפסוק "שאו מרום עיניכם" - התרכזות בעניינים עליונים ורוחניים, שתמנע את ההתכופות והנפילה שבסופה.

(על פי לקוטי שיחות ח"ז ע' 122 ואילך)

מארבע פנפורת הארץ סיפורים של אור מבתי חב"ד ברחבי העולם

החיים שהשתנו במחנה המוות הרב יעקב פלוטקא • בואנוס איירס, ארגנטינה

במדינה חיים מסודרים. ובכן, הלכנו לבחון כל מיני אפשרויות לשליחות במדינות שונות, אבל יום אחד הגענו למשך תקופה קצרה לביקור משפחתי בארגנטינה ובמהלכו התבקשתי לארח סטודנטים יהודיים לשבת. האירוח היה מוצלח מאוד ותרם רבות לסטודנטים. הרגשנו משמעות רבה בפעילות הזו, וחשבנו לעצמנו: עם כל הכבוד לענפי השליחות במקומות אחרים – זה לא מתקרב לשליחות החיונית הזו המצילה את הדור הבא מהתבוללות. "החלטנו אפוא להישאר, למרות חוסר היציבות הכולל במדינה, ומאז אנחנו עוסקים כאן בהנגשת היהדות לסטודנטים היהודיים. אנו באים במגע עם ששת אלפים צעירים וסטודנטים בשנה, כשבמשך שנות פעילותנו הגענו למעגלי השפעה על רבבות. ברוך ה', כיום יש משפחות רבות שבנו בתים נאמנים בישראל בזכות הפעילות הזו."

תחילתה של ההתיישבות היהודית בארגנטינה הייתה בעת הקמת המושבות החקלאיות של הברון מוריס דה הירש, לפני כ-140 שנה. הברון הירש הקים את ארגון יק"א, ובמסגרתו הגיעו לארגנטינה כ-1,000 משפחות מרוסיה, אוקראינה, פולין ורומניה. אלה שמרו על מסורת בית אבא, ולפרנסתם עסקו ברעיית בקר וגידולי תבואה. במשך הזמן הגיעו למדינה גלי הגירה גדולים גם מבני עדות הספרדים, מה שהצמיח את יהדות ארגנטינה והפך אותה לאחת הקהילות היהודיות הגדולות ביותר בעולם. כיום מתגוררים בארגנטינה כ-200,000 יהודים, רובם בעיר הבירה בואנוס איירס המלאה מוסדות תורה וחסד, קהילות מפוארות וותיקות, אך השאלה הגדולה – כמו תמיד – נתונה ביחס לדור הבא.

חסעות שונרבים נפש

כשאנו מבקשים מהרב פלוטקא לשמוע על אחת הפעילויות המשמעותיות יותר בעיניו, שניתן לסקור במסגרת מצומצמת זו, הוא לא מהסס ומשיב: "המסעות", כשכוונתו למסעות עמוסי תוכן וחוויה מעבר לים, בהם רוכשים הצעירים הארגנטינאים ידע רב והיכרות עמוקה עם חיי היהדות, מה שמותיר חותם עמוק על נפשותיהם.

מאחורי המסעות של חב"ד בקמפוס בארגנטינה עומד העיקרון המנצח – שילוב חוויית תיירות ברמה גבוהה יחד עם העמקה רעיונית ורגשית למעמקי הזהות היהודית. בראש רשימת המסעות נמצא המסע המכונה "הפגישה" לחצר חב"ד בברוקלין, ומיועד לבני 18 עד 26. הסטודנטים טסים מבואנוס איירס ישירות לניו יורק, ומצטרפים שם לשבתון רב עוצמה עם אלפי חבריהם מסניפי חב"ד בקמפוס ברחבי העולם. גולת הכותרת של המסע היא ההשתתפות על הציון של הרבי זי"ע, שם הם מעתירים בתפילה ומקבלים על עצמם החלטות טובות להמשך דרכם. משם הם עושים את דרכם לשכונת קראון הייטס, ויחד עם יותר מ-2,000 סטודנטים יהודיים מכל קצוות תבל הם הופכים למי שהם באמת – פשוט יהודים, כשבמהלך השבת המיוחדת זוכים המשתתפים להתוודעויות חסידיות סחפות, כמו גם להרצאות מחכימות מפי מרצים בכירים.

תכנית נוספת של המרכז מפעילה את המסע המיוחד להיסטוריה של יהדות מזרח אירופה ואתרי הזיכרון לשואה, בדגש על מפגש עם חיים יהודיים פעילים בערים הסמוכות, שם מתארחים הצעירים לשבתות מעשירות באדיבות הקהילות המקומיות. זרוע ייחודית במסעות אלו הם ביקורי הקיץ לארץ הקודש. המסע של הצעירים חורש את הארץ מצפון לדרום וכולל שבתות בערי הקודש ירושלים וצפת, מה שמצטבר לחוויה המשתמרת בתודעתם למשך שנים, ובמקרים רבים הופכת את מסלול חייהם.

מלבד המסעות היוצאים החוצה, מרכז חב"ד בקמפוס מפעיל מעת לעת סמינריון ייחודי במסגרת סוף שבוע בעיירת הנופש קארילו שבארגנטינה, על חוף האוקיינוס. מאות סטודנטים יוצאים באוטובוסים מבואנוס איירס לתכנית המשלבת הרצאות, סדנאות, וכמובן תפילות ברוב עם וסעודות שבת הכוללות שירה יהודית הבוקעת רקיעים.

"האירועים האלה חשובים מאוד ואנו משקיעים בהם רבות", אומר הרב פלוטקא. "הם נוטעים בצעירים את ההכרה שהם חלק מדבר גדול, מה

כמו במדינות רבות, השואה השקטה מכרסמת באופן נורא ביותר גם בארגנטינה. מדובר כמובן בשואת התבוללות שמכה ללא רחם ונוגסת עוד ועוד בכני העם היהודי. "אנחנו פוגשים צעירים שהם כבר דור שלישי או רביעי להתבוללות, אבל הם יהודים לפי ההלכה, ואם אנחנו לא נצא להציל אותם ואת חבריהם אף אחד לא יעשה זאת".

את הדברים הללו אנו שומעים מפי הרב יעקב פלוטקא, השליח לקהל הסטודנטים והצעירים בבואנוס איירס, ארגנטינה, ומנהל מרכז חב"ד לצעירים. עבור רבים המגיעים לעיר כדי ללמוד באוניברסיטה, לעיתים הרחק ממשפחתם ומקהילתם, המרכז הפך בשנים האחרונות לכתובת הראשונה, ולמקום בו אפשר למצוא קהילה, חברים ותחושת שייכות יהודית.

המעבר ללימודים אקדמיים הוא שלב משמעותי בחייהם של צעירים רבים. עבור סטודנטים יהודיים, במיוחד כאלה שהגיעו מאזורים מרוחקים בארגנטינה או ממדינות אחרות, האתגר גדול אף יותר. כאן נכנס לפעולה מרכז חב"ד לצעירים, המבקש להעניק להם בית חם ולשמור על הקשר שלהם עם מסורת ישראל והקהילה היהודית. המרכז מפעיל בית חב"ד בקמפוס האקדמי, המאפשר לסטודנטים להגיע בכל עת למקום פתוח ומזמין בו מתקיימים מפגשים חברתיים, סעודות שבת וחג, שיעורי יהדות, הרצאות ופעילויות שונות.

בכל ערב שבת מתמלא המרכז בסטודנטים המגיעים לקבל את השבת יחד, כשעבור רבים מהם זו הפעם הראשונה שהם מציינים את היום המקודש. השולחנות הערוכים, השירה המשותפת והאווירה המשפחתית מעניקים תחושה של 'בית הרחק מהבית', כשהמטרה העיקרית היא להציל את הצעירים הללו מהתבוללות וטמיעה בקרב העמים, רחמנא ליצלן.

הביקור שהפך לשליחות קבע

הרב יעקב פלוטקא נולד בארגנטינה למשפחה חב"דית ותיקה בקהילה המקומית. בצעירותו למד במוסדות חב"ד בארגנטינה, ולאחר מכן גלה למקום תורה בישיבות בארץ ישראל ובניו יורק. כשהשתדך עם כלתו ידעו השניים כי לאחר נישואיהם הם ימצאו את מקומם בשליחות, אבל במקביל המחשבה שלהם אמרה 'לא' לארגנטינה.

"כיליד המקום, ידעתי על המצב הכלכלי המערער בארגנטינה. לעולם אינך יודע מה ילד יום. חלות בה עליות ומורדות שלא מאפשרות לבנות

רוצה לספר לך מה עבר עלי באותו רגע'. הוא פתח בפניי את סגור ליבו, וסיפר שבאותה תקופה הוא התרועע עם בת אל נכר והשניים כבר חשבו להתחתן, רח"ל. 'ידעתי שזה לא נכון עבורי, אני יהודי ועלי להתחתן עם יהודייה, אבל היא הייתה בעלת לב טוב ובדיוק מסיבה זו הקשר בינינו הלך וגדל כי לא רציתי לצער אותה', אמר הצעיר. כך הוא נשאר בתוך הסתירה הזו, נושא אותה בשקט בתוכו.

"כאן מגיע הסיפור לנקודה בה עמדנו ליד תאי הגזים. 'כששמעתי אותך מדבר באותם רגעים', אמר לי הצעיר, 'שמעתי כמו קול פנימי שהתעורר בתוך ליבי וזעק אלי: מה אתה עושה עם החיים שלך? אתה באמת רוצה לבנות בית ומשפחה עם אישה שאינה מבנות עמך? זו לא הייתה מחשבה רגילה. זה היה קול פנימי שלא הצלחתי להשתיק. באותו רגע קיבלתי על עצמי החלטה ברורה: אני חוזר לבואנוס איירס ושוכר את הקשר הפסול הזה'.

"הצעיר המשיך וסיפר שהוא חזר לבואנוס איירס. 'ביקשתי מה' שייתן לי כוח לעשות את הצעד הזה', הוא אמר לי. 'נפגשתי איתה ואמרתי לה את האמת - היא אדם טוב, אבל לכל אחד מאיתנו ה' הועיד דרך אחרת בחיים, שלא אמורה להתחבר יחד. איחלתי לה שתמצא את המיועד לה, ואיחלתי לעצמי שגם אני אמצא את זיווגי האמיתי. זה לא היה קל לנתק את הקשר הזה', אמר לי הצעיר בכנות. 'בכיתי כמו שלא בכיתי הרבה זמן, אבל ידעתי שאני עושה את הדבר הנכון...'

"ישבתי מול הצעיר הזה", מספר הרב פלוטקא וקולו נרגש, "ונדהמתי כולי. אדם בוגר מקבל החלטה שמשנה את מסלול חייו לנצח, כיוון שהוא לא יכול להתכחש לנשמה שבתוכו, ואני הקטן זכיתי להיות מי שמתווך בינה לבינו. ליד תאי הגזים פתחתי את פי ודיברתי מכל הלב, בלי לדעת לאן המילים שלי יגיעו, אבל הקב"ה עזר שמילה שנאמרה לשם שמים תמצא את דרכה אל הלב שהיה צריך לשמוע אותה.

"והנה הפרק השני של הסיפור. בין התלמידות של רעייתי הייתה נערה יהודייה שחיפשנו לה במשך זמן רב את חתנה המיועד. יום אחד היא סיפרה לנו שהציעו לה שידוך עם בחור יהודי, והיא מעוניינת לדעת אם אנחנו מכירים אותו ויכולים להמליץ עליו. היא אמרה לנו את שמו של הבחור הנ"ל, ואני נעניתי מיידית: 'בוודאי, זהו בחור רציני, בעל ערכים ועקרונות. בהחלט שווה בדיקה'. ובכן, הם נפגשו, וכעבור זמן לא רב זכיתי לעמוד תחת חופתם ולערוך להם את הקידושין. הייתה זו שמחה יהודית אמיתית, וכיום, בחסדי ה', יש להם כמה ילדים, משפחה לתפארת ישראל סבא.

"והנה הפרק השלישי", מסיים הרב פלוטקא בחדווה. "כעבור זמן נפגשתי עם ההורים של הצעיר המדובר, והם סיפרו לי שאמנם הם אינם שומרי מצוות כדת וכדין, אבל היה חשוב להם שבנם יתחתן עם יהודייה וחלילה לא יקרע את שרשרת הדורות. כאשר הוא התרועע עם אותה נוכרייה הם הצטערו מאוד וניסו להשפיע עליו ולהניא את ליבו ממנה, אך ללא הצלחה. בנם הסכים עמם אך התקשה רגשית לעשות את הצעד הזה, וההורים לא ידעו את נפשם. וראו זה פלא: בדיוק באותה שעה שאנו עמדתו במיידינג, הם פקדו בתפילה את הציון של הרבי בניו יורק, כשהם מעתיירים בבקשת ברכה לבנם שיהיו בו די תעצומות נפש להיות נאמן למורשתו. והנה, כך מתברר, המילים שלי, השליח, נשאו בתוכן את כוחו של הרבי, המשלח, וכך הן עשו את דרכן היישר לליבו של הצעיר שחזר בכל מאודו לצור מחצבתו".

שמקל על חוויית ההתמודדות שלהם ביחס לתורה ומצוות. רק באירוע האחרון בו השתתפנו, למשל, נכחו כאלף סטודנטים מכל רחבי העולם. זה היה מרשים ומשפיע מאוד. נוסף על כך, המסעות הללו מושכים צעירים לפעילות הכללית שלנו בשגרה, ובלעדיהם ספק רב אם הם היו מגיעים לשיעורי התורה ולאירועים השוטפים. למשל, לפני המסע האחרון סטודנט אחד ממכרינו סיפר עליו לחברו שהיה כה רחוק מיהדות עד שלא ידע דבר מלבד העובדה ששם משפחתו יהודי, ועמל לשכנע אותו להצטרף. בסוף החבר הגיע יחד עוד שני אחים שלו, ובזכות המסע הם הולכים ומתקרבים לתורה בצעדי ענק".

"באופן כללי", אומר הרב פלוטקא, "לכאורה נראה שהדור הבא של יהודי ארגנטינה נמצא בסכנה ח"ו, אבל בשנים האחרונות אנו חוזים כמו עינינו בהתעוררות גדולה ליהדות. אני חושב שזה קשור לתנודות הגדולות שחלו בעם לאחר אירועי שמחת תורה תשפ"ד. זה בהחלט הביא לשינוי גדול גם אצלנו אצל צעירים רבים שהחלו לחפש את דרכם, ולכן גם החובה שלנו להיות שם עבורם גדולה מתמיד. דווקא עכשיו הצעירים קשובים והאפשרויות להשפיע עליהם הן ללא גבולות".

גאון יעקב

עתה נאזין לסיפור של אור מפעילות המרכז החב"די בקמפוס, כפי שמספר הרב פלוטקא: "אני מספר רבות את הסיפור הזה - לא כי הוא יוצא דופן, ולא כי התחולל בו נס גלוי. אני חוזר אליו שוב ושוב כי הוא מלמד אותי, כל פעם מחדש, כמה אדם אינו יודע עד היכן מילה שלו יכולה להגיע ולחולל נפלאות. לפעמים אנחנו מדברים ואיננו יודעים שבאותו רגע, באחד הלבבות שיושב מולנו בשורה השלישית מתחילה מהפכה שלמה..."

"מדי שנה, אחת הפעילויות הקבועות שלנו היא שיגור משלחת של צעירים הנוסעים יחד לפולין, להתחקות אחר המקומות בהם נמחקה היהדות והושמדו היהודים. ה"ד. באחד המסעות הללו לפני מספר שנים, הגענו למחנה הריכוז הראשון, מיידינג, לא רחוק מלובלין. עברנו את השער, והלכנו היישר אל המקום בו עמדו תאי הגזים של מחנה ההשמדה. עמדתי ודיברתי על משמעות הביטוי 'לחיות כיהודי'. 'הנאצים רצו להרוג אותנו בגלל שאנחנו יהודים', אמרתי לעשרות הצעירים שעמדו לפניי בחצי גורן, 'משכך הנקמה האמיתית שלנו היא ההפך הגמור - לחיות. לחיות כיהודים מאמינים וגאים'. דיברתי מהלב, בלי לסנן, וראיתי שהדברים נכנסים אל הלב. הצעירים דממו. חלקם בכו, חלקם עמדו נטועים במקום. "כעבור כמה רגעים קראנו יחד 'שמע ישראל', ואז המשכתי ואמרתי להם: 'שמרו את הרגש הזה. אולי לא תצטרכו אותו עכשיו, אבל יבוא יום ויהיה עליכם לקבל החלטה משמעותית הנוגעת לחייכם, ולכן ההרגשה הזאת חייבת להיות נוכחת אצלכם. שמרו אצלכם את הרגש הזה שאומר: יהודים אנחנו, ועלינו לחיות את היהדות שלנו בגאון. שמרו אותו עמוק בתוכם, ועשו בו שימוש כשתצטרכו אותו'. סיימתי את דבריי והמשכנו במסע עד לסיומו. חזרנו לארגנטינה והתפזרנו לכאורה איש איש לדרכו".

כוחו של דיבור היוצא מהלב

"עברה כמחצית השנה", ממשיך ומספר הרב פלוטקא, "ובאחד הימים פנה אלי צעיר יהודי שהשתתף במסע ההוא וביקש לשוחח איתי. הוא בא מבית בעל זיקה ליהדות, אם כי לא הרבה מעבר לכך. בפגישתנו הוא פתח ואמר לי: 'אתה זוכר את הדברים שאמרת כשהיינו במיידינג? ובכן, אני

המלחמה האחרונה לפני הגאולה

תלמידי חכמים מעורבים במחלוקת ללא מוצא, עד שבא אדמו"ר הזקן ופוקח את עיניהם < יש הרבה קליפות בנפש האדם, אבל קליפת מדין קשה מכולן > איך מרבים שלום בין שמים לארץ, ומדוע במלחמה הזו תלויה שלמות עבודתו של משה

ייאסף משה אל עמיו. והרי פטירתו של צדיק מסמלת ומורה על סיום והשלמת עבודתו בעולם הזה, ואם כן, מעצם עובדה זו אנו יכולים להבין שמלחמת מדין - מלבד פשוטם של דברים במטרה ותכליתה לנקום על מה שעוללו המדיינים לישראל - הייתה עניין נעלה ביותר שהביא לשלמות עבודת נשמתו הגדולה של משה בחייו בעלמא דיין.

עוד דבר חריג היה בה, כמו שאומר הכתוב "היחלצו מאיתכם אנשים לצבא... מכל מטות ישראל תשלחו לצבא", היינו שמשה רבנו ביקש שיישלחו למלחמה זו נציגים מכל השבטים - מה שלא היה במלחמות אחרות - כולל שבט לוי. ובעצם, מתיבת "היחלצו" משמע שהמערכה במדין שייכת לכל ישראל באשר הם, למרות שבפועל הלכו מכל שבט אלף למטה בלבד.

ובכן, מה היה המיוחד במלחמת מדין שלא היה במלחמות ישראל האחרות?

עוון מכוסה וקץ מכוסה

רבתינו אדמו"רי חב"ד דיברו רבות בעניין זה, והסבירו שאומות העולם קשורה למידות הרעות שבלב האדם. וכשם שבארץ ישראל היו שבע אומות, כך ישנן שבע מידות רעות בנפש הבהמית של האדם, ומשכך מוטל עליו לכבוש אותן ולהפכן לטובה.

ברם, מדין אינה אחת משבע האומות או המידות המקבילות להן, כי עניינה הוא אכן המקור לכל המידות הרעות - ומהו המקור? שנאת חינם. מדין הוא מלשון מדין ומריבה הנובעים מעצם הרגשת הישות והמציאות של האדם, ולא בשל סיבה מהותית כזו או אחרת, ומשכך בשלה הדרך להתפתחותה של שנאת חינם, רחמנא ליצילן.

הרבי הרי"צ מספר מעשה על אדמו"ר הזקן, שאירע עוד בחיי רבו המגיד ממזריטש, כאשר נסע לעיר אחת של בני תורה ותלמידי חכמים בה התגלעה מחלוקת עכורה בענייני הנהגת הקהילה.

בהיותו שם, נשא אדמו"ר הזקן בפניהם תורה על מאמר חז"ל: "ראשונים שנתגלה עוונם, נתגלה קצם. אחרונים שלא נתגלה עוונם, לא נתגלה קצם". כלומר, לאחר חורבן בית ראשון, כיוון שידעו מה היה הטעם לחורבן, כדברי חז"ל שהיה זה על שלוש העבירות - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, או כמו שאמרו שהקב"ה ויתר על עבירות אלו אבל לא ויתר על ביטול תורה - אם כן, אלו היו העניינים שהביאו לחורבן בית המקדש הראשון. ועל זה אמרו שנתגלה עוונם, וממילא נתגלה קצם וידעו מה עליהם לתקן. לעומת זאת, אחרונים לא נתגלה עוונם. איננו יודעים מה הייתה הסיבה לחורבן, וממילא לא נתגלה קצם - איננו יודעים מתי יהיה הקץ מהגלות הזו.

לכאורה - שאל אדמו"ר הזקן - מה פירושו של דבר? הרי אנו יודעים שחורבן בית שני היה בשל שנאת חינם. ואם כן, גם בזה נתגלה עוונם! אלא, כוונת הדברים היא ששנאת חינם היא סוג עוון שאינו גלוי לחוטא. כלומר, כשמדובר בעבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים או ביטול תורה, האדם יודע ומכיר בכך שהוא שוגג בעבירה, וממילא הוא נותן דעתו לתקן ולשוב בתשובה. לעומת זאת, בעניין שנאת חינם, האדם מלמד

ב שנת תר"ג הייתה אסיפת רבנים גדולה בפטרבורג, רוסיה, בה השתתפו גם אדמו"ר הצמח צדק ורבי איצלה מוולוז'ין. באותה עת, הממשל הרוסי בראשות הצאר רצה להטיל גזירות שונות בדברים הנוגעים לסיכון מעמד היהדות ברחבי רוסיה רבתי - בין היתר בעקבות ה'משכילים' היהודיים שהשפיעו על הממשל לרעה - והצמח צדק עמד במסירות נפש שלא לאפשר להוציא אותן לפועל.

המערכה העזה שניהל הצמח צדק במשך החודשים בהם שהה בפטרבורג, הביאה לכך שהוא הושם במעצר כמה פעמים, אך הוא לא חת ולא נרתע.

רבי איצלה מוולוז'ין התפלא על הנהגתו התקיפה של הצמח צדק, והעלה בפניו את תמיהתו - כיצד הוא מרשה לעצמו להיכנס בסכנת חיים שכזו, כאשר על פי דרך הטבע הממשל יכול להורות להוציאו להורג, ל"ע, כדין מורד במלכות. אם אינך חושב על עצמך, ניחא - אמר לו רבי איצלה - אבל יש לך קהל עצום של חסידים ותלמידים. איך ייתכן שתעזוב אותם לאנחות?!

ענה לו הצמח צדק: אשיב לך כדרך הגמרא בתירוץ ואי בעית אימא. התירוץ הוא: יש לי ילדים שיכולו להמשיך את דרכי. ואי בעית אימא, אחדותם של החסידים תוכל להוביל אותם עד ביאת משיח.

נמצאנו למדים שכוחה של האחדות הוא רב ועצום, וביכולתו להוליך אותנו על דרך סלולה עד ביאת משיח צדקנו.

את הסיפור המיוחד הזה סיפר הרבי הרי"צ, ובהזדמנות אחרת הוסיף וסיפר עוד במעלת האחדות ואהבת ישראל. היה זה בעת ההקפות של שמחת תורה בשנת תר"י בחצר הצמח צדק. אלפי חסידים הגיעו לליובאוויטש, והיכל בית המדרש היה קטן מכדי להכיל את הציבור. בלית ברירה הוציאו את בימת הקריאה החוצה, וההקפות נערכו ברוב עם ובשמחה רבה ברחובה של עיר.

באחד הרגעים הגדולים במעמד זה עלה הצמח צדק על הבימה ואמר: אל"ף בי"ת גימ"ל דל"ת. אהבה מביאה ברכה; גאוה מביאה דלות, בגשמיות וברוחניות.

מלחמה של העם כולו

אנו עומדים כעת בימי בין המצרים, ואנו זוכרים את דברי הגמרא שחורבן בית המקדש היה בעוון שנאת חינם. מובן אפוא שכדי לתקן את החטא הזה ולזכות לגאולה על ידי משיח צדקנו, נדרשת מאיתנו אהבת חינם.

יודעים דברי השל"ה הקדוש שפרשיות השבוע קשורות עם הזמן שבו הן נקראות. והנה אנו מוצאים שבפרשיות שבועות אלו אנו קוראים על מלחמת מדין, בפרשת פנחס ובפרשת מטות, והמעניין הוא שמדברי הכתובים נראה שמשה רבנו התמסר באופן מיוחד למלחמת מדין.

כך אומר הקב"ה למשה "נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים, אחר תיאסף אל עמך". כלומר, דווקא לאחר שתתקיים המלחמה במדין, אז

את צאנו - הנה בלעם השתדל בכל חכמתו לעשות את ההפך מכך. הרבי הריי"צ מבאר באחד ממאמריו שמשנה רבנו היה בעל עין טובה, ובאמצעות הדעת שלו הוא ראה רק טוב בכל יהודי, ומשכך עסק בקישור של כל יהודי עם הקב"ה. לעומתו, בלעם היה בעל עין רעה, כנאמר בפרקי אבות, ולכן לא פלא שביקש כל דרך לקטרג על ישראל ולמצוא בהם פגם.

האחדות הכוללת

משה רבנו הוא מוסר התורה לישראל, שכולה ניתנה "לעשות שלום בעולם", כלשון הרמב"ם בסוף הלכות חנוכה. ומשמעות השלום כאן, וכך גם במאמר "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", אינו רק בין אדם לחברו, אלא כדברי חז"ל "שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה". כלומר, לגלות את האמת שאין מקום לפירוד מהקב"ה, אלא אחדותו יתברך חובקת את המציאות כולה. וכפירושו העמוק של הבעל שם טוב לתיבות "ה' אחד" בקריאת שמע - לא רק שאין עוד אלוה ח"ו אלא שאין עוד מציאות כלל מלבדו יתברך.

נמצא אפוא שכל עניינו של משה הוא לגלות את "ה' אחד" - להביא לאחדות בין ישראל והקב"ה ובין הקב"ה ומציאות העולם. לעומתו, מדין מייצגת בדיוק את ההפך מכך, כי כל מהותה של קליפה זו היא מדין, מריבה ומחלוקת, נגד אהבת ישראל והשלום בעולם.

עכשיו אנו כבר מבינים מדוע משה נדרש להתמסר למלחמה זו, ומדוע בה תלויה שלמות עבודתו בעולם הזה. אף שהוא יודע שבעקבות מלחמה זו הוא יסתלק מן העולם ולא יוכל לקיים מצוות כנשמה בגוף, בכל זאת הוא מוסר את נפשו כדי להנחיל לעם ישראל כולו - כולל אותנו כמוכן - את גודל העניין של הביטול לאלוקות והעדר הישות והמציאות העצמית, דבר המביא לאהבת חינוס, שיהודי יאהב את זולתו, ירגיש אותו ויפעל למענו בגשם וברוח.

לצורך הנחלת עניין זה בישראל לא רצה משה להסתפק בקבוצה מסוימת מקרב העם; הוא רצה לוודא שהמסר החיוני הזה יגיע לכולם. לכן הוא לקח את החלוצים - אלף למטה מכל מטות ישראל. אלו היו המובחרים שבהם, ומשה העניק להם את היכולת להביא ולהחזיר את האחדות הזו בקרב עם ישראל, שבעקבותיה תתאפשר כניסתם לארץ ישראל. ואכן, מלחמת מדין היא ההכנה למדובר בפרשיות פנחס, מטות ומסעי אודות סיום המסעות במדבר וחלוקת הארץ לגבולותיה. לא פלא, אם כן, מדוע משה רבנו הגיע לשלמות עבודתו דווקא דרך מלחמה זו, כי אכן זה היה כל עניינו - גילוי האחדות הכוללת בין הקב"ה ועולמו.

לחיים, לחיים ולברכה! כמובא בספרים הקדושים, ימי בין המצרים אלו ימים מסוגלים ביותר להתעלות בעבודת ה' ולצאת מהגלות לגאולה עולמים. ומשכך, כשם שבימים ההם נדרשה המלחמה בקליפת הפירוד והגברת האחדות בישראל, ובזכותה התאפשרה הכניסה לארץ ישראל, כך בזמן הזה על ידי הפצת אהבת חינוס ואחדות ישראל נזכה במהרה בימינו לראות בביאת גואל צדק.

על עצמו זכות. הוא טוען שהוא לא עשה מאומה. נכון, הוא אינו יכול לסבול את זולתו מחמת גודל ישותו שלו, אבל מה פגם יש בכך?

זו הכוונה "לא נתגלה עוונם". דבר זה נקרא בלשון החסידות 'דקות הרע'. אלו דברים שאדם מלמד על עצמו זכות, בעודו סבור שהכל שפיר אצלו. משום כך הוא לעולם לא עורך לעצמו חשבון נפש בתחום זה, וכיוון שלא נתגלה עוונם גם לא נתגלה קצם. גלות זו האחרונה קשורה אפוא לעניינים של רוע נפשי שקשה להכיר בהם, וממילא קשה לתקן אותם. וזהו הטעם לאריכות המבהילה של גלות זו.

זו הייתה נקודת הדברים בתורה שנשא אדמו"ר הזקן באותה עיר, ובדבריו חולל בקהילה שינוי לטובה.

שנאה עצמית, אהבת עצמית

דבר פלא רואים אנו באשר למלחמת מדין. הקב"ה אמר למשה רבנו "נקום נקמת בני ישראל", ואילו כשמשנה רבנו דיבר אל העם התבטא ואמר שעליהם לתת "נקמת ה' במדין". ובכן, האם זו נקמת בני ישראל או נקמת ה'?

לכאורה, מסיפור הדברים עולה שזו הייתה נקמת בני ישראל, שהרי המדיינים רצו להכשיל את בני ישראל. אולם משה אמר שזו "נקמת ה'", על דרך הנאמר "הנוגע בכס נוגע בכבת עינו". בשעה שפוגעים ח"ו בישראל, זה פוגע כביכול בקב"ה עצמו. אם כן, "נקמת בני ישראל" היא לאמתו של דבר "נקמת ה'".

רואים בזה דבר נפלא - הקב"ה כביכול נטל על עצמו את המשימה של "נקמת בני ישראל", וזאת מתוך אהבה עצמית שהוא רוחש לבניו באשר הם. וזאת כנגד שנאתו של בלעם - מי שהביא למעשה מדין ולמלחמה זו - שהייתה שנאה עצמית. זו הייתה הסיבה לטרחתו ללכת ולהשתדל פן ואולי יוכל לקלל את ישראל, אך הקב"ה הוכיח דווקא באמצעותו את אהבתו העצמית לישראל, בכך שנטל את הקללות האיומות שלו והפכן לברכות עצומות. "ולא אבה ה' אלוקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה - כי אהבך ה' אלוקיך".

מה ביקש בלעם לעשות? כיצד חשב לפגוע בישראל? - על ידי 'קליפת מדין'. הוא רצה להטיל בהם עניין של פירוד, מדין ומריבה ביניהם עצמם ובין הקב"ה, ובכך יוכל לקטרג עליהם ולקללם. אך בחסדי ה', לא זו בלבד שהוא לא הצליח להפיק את זממו אלא אדרבה, דווקא בעקבותיו פרצה לאור עולם האהבה המרובה כלפי ישראל ומעלתם - "ה' אלוקי עמו ותרועת מלך בו" מלשון אהבה ורעות, "מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל", "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", ועוד כהנה.

כידוע, בלעם היה "לעומת זה" של משה רבנו. במשה נאמר "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה", ואמרו חז"ל "אבל באומות העולם קם", שזהו בלעם. וכשם שמשנה היה עניינו דעת דקדושה, ובתור "רעיא מהימנא" הוא זן את ישראל מבחינה רוחנית כגשמית, והחזיר את האמונה בה' שתתפשט ותתרחב בדעתם, כרועה נאמן הרועה וזן

אוצר לקוטי שיחות

שער לאוצרות האיך-סופיים של תורת הרבי מליובאוויטש זי"ע

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

שאלה: השבת בקיץ כל כך ארוכה... אני מתבייש לומר את זה, אבל אני כבר לא יודע איך להעביר אותה.

וכיוון שזהו כה זמן יקר עבורנו, אנו נוהרים מכל מה שעלול להסיח את דעתנו ממנו. וכאשר תעמיק בכך, ותעשה את השבת בחברת יהודים השואפים להרגיש בכך, לא תרצה שהשבת כבר תעבור ח"ו; להפך, תתפלא שהיא כל כך קצרה. וברוח ימי בין המצרים נאמר כי בעת הגאולה אכן נזכה שהעונג הנשמתי ימלא אותנו בכל עת, אבל עד לאותה שעה - נשמח ונצל את רגעי השבת ללימוד תורה, ובפרט להעמיק בתורת החסידות יותר מהזמן המוקדש לכך במשך השבוע, ובהמשך לכך לעורר את ליבנו בתפילה איש לפי ערכו. "דע את אלוקי אביך - ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה".

הנפרדת, ומעורר את נשמתו ואיחודה באלוקות. שבת היא לא רק מנוחה מעבודה ומעסקי החולין - דבר שניתן לעשות בכל יום חופש במשך השבוע - אלא המצווה העיקרית של השבת היא 'לחזור לעצמנו', לעורר את נשמתנו בעת התפילה ובלימוד התורה. זאת אומרת, מהות השבת היא התענוג הרוחני, עליו נצטוונו "תשבות", ואילו שאר הפרטים של איסורי המלאכות הן מה שמסתעף מכך, לבל יפריעו לאור המיוחד של השבת. לא פלא שחז"ל מכנים את השבת כ"מתנה טובה" שהקב"ה העניק לנו בחסדו, כי אכן אין מתנה גדולה ליהודי מאשר גילוי נשמתו.

תשובה: ראשית, לא הביישן למד. אשריך שנשמתך מרגישה שראוי לה לחוות שבת משמעותית יותר, והביאה אותך לשאול כיצד מגיעים לכך. ובכל אופן, נדמה לי שהשאלה בדיוק הפוכה - השבת כל כך קצרה. הלוואי והייתה לנו עוד שבת באמצע השבוע. ואפרש שיחתי: כמוסבר בתורת החסידות, על פי ספרי הסוד, בשבת נעשית "עליית העולמות". במשך השבוע העולמות מרגישים עצמם כבעלי ישות ומציאות נפרדת מהאלוקות, אך בהגיע השבת בה הקב"ה שובת כביכול ממלאכתו הם מתעלים למדרגת קיום עליונה יותר, במסגרתה הם מתאחדים עם האלוקות. ומשך, גם כל יהודי 'שובת' ממציאותו

ב"ה

**מבחני התוכנית
השנתית תשפ"ו**
שליש אחרון
חודש אב

ערב - בין השעות 19:30-21:00	צהריים - בין השעות 13:30-15:00	יום
אשדוד - ביהמ"ד מעייני ישראל רחוב האדמו"ר מויז'ניץ 3 (מעל ביהמ"ד מאקווא)	בית שמש - בית הכנסת דבר אברהם רחוב רבי יהושע 15 (פינת רבי יהודה הנשיא)	ראשון ה' מנחם אב
בני ברק - ביהמ"ד נחלת אשר רחוב יהודה נחשוני 1	מודיעין עילית - הספריה החסידית רחוב רשב"י 23 (בין השעות 14:30-15:30)	שני ו' מנחם אב
ירושלים - אולם חסדי יוסף רחוב שמואל הנביא 67	אלעד - ביהמ"ד מעייני ישראל רחוב רשב"י 18	שלישי ז' מנחם אב
	חיפה - ביהמ"ד מעייני ישראל רחוב מיכאל 31	

הכניסה למבחן למשתתפים שנרשמו מראש בלבד! | ההרשמה למבחנים אלו הסתיימה

לפרטים ויצירת קשר: 072-2219050
מענה אנושי בשלוחה 5, בימים א-ה, בין השעות 13:00-15:30

שו"ת עם רבני 'לב לדעת': 072-2219050
שלוחה 2, בימים א-ה, בין השעות 13:30-15:30, 21:30-23:00